ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 146 (6007).

28 ИЮЛЬ

ПАЙШАНБА

1977 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

ТОШКЕНТ шаҳридаги саноат корхоналарининг коллективлари КПСС XXV съезди қарорларини амалга ошира бориб, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, маҳсулотни реализация қилиш ва энг муҳим буюмларнинг кўпчилик турларини ишлаб чиқариш юзасидан юбилей йили етти ойлик давлат планини муддатидан аввал, 25 июль куни бажардилар.

Ой охиригача қўшимча равишда бир неча миллион сўмлик саноат маҳсулоти реализация қилинади.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ АСОСИЙ ҚОНУНИНИ ИШЛАБ ЧИҚУВЧИ КОМИССИЯ МАЖЛИСИ

Кеча, 27 июль куни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари, Конституция комиссиясининг раиси ўртоқ Ш. Р. Рашидов раислигида Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳасини ишлаб чиқувчи комиссиянинг мажлиси бўлди. Республикамизнинг ҳамма жойида замонамизнинг ғоят муҳим, ғоявий-сиёсий ҳужжати — КПСС Марказий Комитети ва унинг Сиёсий бюроси, ўртоқ Л. И. Брежневнинг бевосита иштироки ва раҳбарлигида узоқ вақт давомида қунт билан олиб борган иш натижасида тузилган СССР Конституцияси лойиҳасини муҳокама қилиш давом этаётганлиги комиссия мажлисида таъкидлаб ўтилди.

Республикада бўлиб ўтган митингларда меҳнаткашлардан 2 миллион киши иштирок этди. Меҳнат коллективларининг йиғилишларида 3,5 миллион киши қатнашди. Ана шу митинг ва йиғилишларнинг иштирокчилари КПСС Марказий Комитети 1977 йил май Пленумининг қарорларини, ўртоқ Л. И. Брежневнинг СССР Конституцияси лойиҳаси тўғрисидаги докладини, асосий қонун лойиҳасини якдиллик билан маъқулладилар. Ана шу ғоят муҳим ҳужжатлар барча партия ташкилотларида, партия комитетларининг пленумларида, партия активларининг йиғилишларида, Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР Олий Советларининг сессияларида, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг сессияларида муҳокама қилинди.

Буларнинг ҳаммаси меҳнаткашларнинг сиёсий активлигидан, уларнинг юксак онглилиги ва ғоявийлигидан далолат беради.

СССР Конституцияси лойиҳасини муҳокама қилиш соҳасидаги ишни давом эттира туриб, деб таъкидланди комиссия мажлисида, Ўзбекистон ССР Конституцияси лойиҳасини ишлаб чиқишга киришиш зарур.

Ҳозир амалдаги конституция қабул қилинган кундан буён 40 йил ўтди. Бутун мамлакатда бўлгани сингари республикамизда ҳам қирқ йил мобайнида ҳаётнинг ҳамма соҳаларида: экономика, маданият, социал-сиёсий тараққиёт соҳасида жуда катта ўзгаришлар рўй берди. Ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, зиёлилар беқиёс даражада ўсди. Уларнинг бузилмас иттифоқи янада мустаҳкамроқ бўлиб қолди. Миллатлар ва элатларнинг бир-бири билан яқинлашиш ва бир-бирини бойитиш жараёни узлуксиз давом этмоқда ва кучайиб бормоқда. Республикамизнинг қардош халқлари буюк мақсад —коммунизм қуриш йўлида ёнма-ён туриб фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

Ана шу ва бошқа ўзгаришларнинг ҳаммасини Ўзбекистон ССР янги Конституцияси лойиҳасида акс эттириш зарур, деб уқтирилди комиссиянинг мажлисида.

Республика Конституцияси лойиҳасини тайёрлаётган чоғда сиёсий ва иқтисодий системани, социал тараққиёт ва маданиятдаги ўзгаришларни, гражданларнинг асосий ҳуқуқлари, эркинликлари ва вазифаларини очиб берадиган бир қанча янги бобларни ва бошқа бобларни ишлаб чиқиш зарурияти туғилади, бу бобларда партиянинг программавий йўл-йўриқларини мустаҳкамлаш зарур.

СССР Конституциясининг лойиҳасига мувофиқ республика ҳаётида рўй берган энг муҳим ўзгаришларни Ўзбекистон ССРнинг янги Конституциясида мустаҳкамлаш учун шу ўзгаришларни ўрганишга ҳар томонлама ва чуқур ёндошиш, уларни назарий жиҳатдан асослаб бериш зарурлиги алоҳида таъкидлаб ўтилди.

[ЎзТАГ].

ЯНГИ ҲОСИЛ ТАРАДДУДИ

ИЮЛЬ ойининг бошлари эди. Далаларни бирма-бир кўздан кечириб, ғўза парвариши соҳасидаги ишлар билан танишиб чиққан пахтакорлар Советининг аъзолари тушга яқин «Оққўрғон» совхозининг 5-бўлими дала шийпонига тўпланишди. Улар бу ердаги саранжом-саришталикдан хурсанд бўлдилар. Шийпон шинам қилиб безатилган. Совхознинг, бўлимнинг мажбуриятлари, бригадалар ўртасидаги социалистик мусобақанинг бориши, кундалик графикнинг бажарилишига оид маълумотлар кўзга кўринарли ерга осиб қўйилибди.

Айниқса, дала шийпонига кираверишдаги кўрсаткич тахта киши диққатини ўзига жалб этади. Унга назар ташлаймиз ва қуйидаги ёзувларни ўқиймиз. «Сифат белгиси олган далалар». Т. Очилов бригадаси. 111, 110, 112-карталар». Бу ерда шунингдек Қувватбек Айнабеков бошлиқ бригаданинг 64, 65, 66, 68, 45-карталарига ҳам Сифат белгиси берилганлиги қайд қилинган эди.

Директор Жуман ака Элчибоев буларни тушунтириб берди:

— Область партия комитетининг тавсиясига биноан ташкил этилган сифат комиссиясига совхознинг бош агрономи Тирков Каримов бошчилик қилади,— деди у. —Комиссия аъзолари ҳар ўн беш кунда картама-карта юриб ғўзанинг ривожини, дала ишларининг ташкил этилишини текширадилар. Комиссия составида илғор бригада бошлиқлари, механизаторлар, мутахассислар, тажрибали пахтакорлар бор. Суғоришни, культивацияни, озиқлантиришни ўз вақтида ва ўрнига қўйиб бажарган, ғўза зараркунандаларига қарши курашни яхши ташкил қилган бригадаларнинг энг яхши карталарига сифат белгиси шу комиссия аъзоларининг тавсиясига биноан берилади. Ўтган ўн беш кунликда бу бўлимдан иккита бригаданинг карталарига сифат белгиси берилди.

Директор бригадир Қувватбек Айнабековнинг ишидан ҳурсанд бўлиб гапирди.

Қувватбек ака бир неча йил мироблик қилди. Бу давр ичида у катта тажриба орттирди. Қайси бўлим, бригаданинг тупроқ шароити қандай эканлигини, ерости сувлари юқорими, ё пастдами, буни беш қўлдек билиб олди. Бу сув тақсимлашда жуда қўл келади. Пахтакорлар Қувватбек аканинг хизматидан мамнун эдилар. Ҳатто сув танқис келган йилларда ҳам миробнинг тадбиркорлиги туфайли барча майдонларда ғўзаларни бир текис сувга қондиришга эришдилар. Туну-кун пахтазорда эмасми, Қувватбек ака деҳқонлар билан тиллашиб, ҳар бир ишда маслаҳатлашиб турганлиги туфайли ҳам ғўза ўстириш, мўл ҳосил тўплашнинг «сир»ларини ўрганиб олди. Шу туфайли ҳам бригада бошлиқларидан бир кишини ўзгартириш керак бўлиб қолганида, биз, ҳеч иккиланмасдан бригадирликка Қувватбек ака номзодини тавсия этдик. Бу таклиф кўпчиликка маъқул тушди. Ана шунга ҳам тўрт йил бўлди. Қувватбек ака бошлиқ бригада аъзолари йилдан йилга юқори кўрсаткичларга эришишга муваффақ бўлмоқдалар. Суҳбатга совхоз партия ташкилотининг секретари Султонбек Чегабоев қўшилди:

— Совет аъзолари,— деди у,— Қувватбек ака бригадаси ғўзаларини кўриб хурсанд бўлишди, ҳар гектар ерда ўртача 120 минг тупдан кўчат борлигини, ҳар туп ғўзада етти-саккизтадан кўсак тўпланганлигини қайд қилдилар.

— Бўлмаса бу ўн беш кунликда ҳам улоқни Қувватбек ака олар экан-да!— деди Жуман ака кулиб.

— Бизнинг қароримиз ҳам шу,— деди бош агроном,— совет аъзоларининг фикри ҳам ана шундай.

— Жуда соз,— деди директор. Қувватбек ака чина кам пахтакор. У айтган сўзининг устидан чиқяпти. Унинг далаларига иккинчи марта сифат белгиси берилса арзийди.

Биз, Қувватбек Айнабеков бошлиқ бригаданинг иш тажрибаси билан қизиқдик: айрим жойларда ғўзага ҳашарот тушиб кетган. Бу бригада карталарида эса деярли ҳашарот йўқ. Бунинг сири нимада?

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ «РЕСПУБЛИКА КОЛХОЗЛАРИ, СОВХОЗЛАРИ ПАХТА ЗАВОДЛАРИ ВА ТАЙЁРЛОВ ПУНКТЛАРИНИНГ 1977 ЙИЛГИ ПАХТА ҲОСИЛИНИ ТЕРИШ ҲАМДА ТАЙЁРЛАШ ҲОЗИРЛИГИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚАРОРИ АМАЛДА

— Сувдан олдин,— деди бригадир, —ўргимчакканага қарши ғўзаларга акрикс дориси сепдик. Сувдан кейин эса карталар метилмеркаптофос дориси билан ишланди. Бу ишда кўпроқ трактор аппаратларидан фойдаланмоқдамиз. Кўрилган тадбирлар натижаси яхши бўлди. Ҳашарот уруғламасдан ва капалакламасдан қирилиб кетди.

Совхозда ўз ишини намунали ташкил этаётган, ғўза парвариши соҳасида белгиланган тадбирларни маромида амалга ошириб, ҳар туп ғўзада мўл ҳосил тўплаётган бригадалар кўп эди. Улардан бири Турсунбой Очилов бригадасидир.

Турсунбой ака ҳам моҳир пахтакорлардан. У ўн бир йилдан буён бригадага бошчилик қилиб келмоқда. Бу йил 124 гектар ерда пахта етиштирмоқда. Ҳар гектаридан камида 40 центнердан ҳосил олиш учун курашаётир. Бригаданинг Асад Эшназаров, Баҳром Бобошев, сингари уста сувчилари Зиёдулла Худойбердиев, Эргаш Раззоқов сингари моҳир механизаторлари бор. Уларнинг ғайрат-шижоати туфайли ғўзалар 7—8 марта культивациядан чиқарилди, уч марта қондириб суғорилди.

Совхоз пахтакорлари Ўрта Чирчиқ районидаги «Северний маяк» колхози деҳқонларининг барча пахта хосилини ёрдамчиларсиз, машиналарда териб олиш юзасидан белгилаган тадбирларини атрофлича муҳокама қилиб чиқдилар. Ўтган йили етиштирилган ҳосилнинг 85 процентп машиналарда териб олинган эди.

— Бу йил,— дейди совхоз директори,— кам деганда 95 процент ҳосилни машинада териб оламиз. Ҳар гектар ердан кам деганда 37 центнердан ҳосил оламиз. Давлатга 12 минг 400 тонна «оқ олтин» сотамиз.

Ҳозиргача барча майдондаги ғўзалар уч марта суғорилди, уч марта озиқлантирилди. Ҳашаротга қарши кураш юзасидан зарур тадбирлар кўрилди.

Ҳосил кўчатдан олинади. Кўчат бир текис ривожланса, июлда кам деганда бир туп ғўзада 8—10 тадан бўлиқ кўсак ҳосил қилинса, мўлжалдаги маррани эгаллаш мумкин. Совхоз тажрибакорлари, мутахассисларнинг фикри-ёди ана шу мақсадга қаратилган. Аниқланишича, салкам 200 гектар ернинг ғўзаси ривожланишдан орқада экан. Бу карталарда ишнинг ташкил этилиши алоҳида назорат остига олинди. Қўшимча ишчи кучлари, техника ажратилди. Кўплаб маҳаллий ўғит ташиб келтирилиб шарват суни қилиб берилмоқда.

Совхоз ўтган йили Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғолиб чиқиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муваффақ бўлган эди. Бу йил ҳам мусобақада ғолибликни қўлга киритиш учун ҳамма имконият бор. Ўтган йили пахта тайёрлаш плани 16 иш кунида бажарилган эди. Ғўза парвариши йиғим-теримга тайёргарлик билан боғлаб олиб борилганлиги, машиналар барвақт сифатли ремонтдан чиқариб қўйилганлиги, йўл ва кўприклар тош-тарозилар, пахтани ташийдиган трактор-прицеплари шай қилиб қўйилганлиги туфайли ана шундай натижага эришилди. Бу йил ҳам йиғим-теримга тайёргарлик барвақт бошлаб юборилди. Дефолиация учун тайёргарлик кўрилмоқда. Бу иш сифатли ўтказилади ва терим машиналарининг кенг фронт бўйлаб ишлашига имконият яратилади. Совхозда эса 86 та терим машинаси бор. Уларнинг иши икки сменада ташкил этилади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Республика колхозлари, совхозлари, пахта заводлари ва тайёрлов пунктларининг 1977 йилги пахта хосилини териш ҳамда тайёрлашга ҳозирлиги тўғрисида»ги қарорини қизғин муҳокама қилиб чиқдилар. Муҳокамада сўзга чиққан моҳир механизаторлардан Михаил Ковешников, Аҳмад Бозоров, Ўринбой Хўжамқулов, Олим Айтбоев, Зиёдулла Худойбердиевлар бу йилги мавсумда машиналар билан 200—250 тоннадан пахта теришга сўз бердилар.

...Совхоз далаларида иш қизғин. Юбилей йили улкан хирмони яратилмоқда ва янги ҳосилни териб олишга ҳам пухта тараддуд кўрилмоқда.

Н. РИХСИЕВ.

ОЗАРБАЙЖОНЛИК ўзаро текшириш бригадасининг аъзолари областимизнинг далаларида бўлиб, зиммага олинган . мажбуриятни қандай бажарилаётганлиги билан қизиқишмоқда, ғўза парваришини давом эттириш юзасидан қимматли маслаҳатлар беришяпти. Суратда: мусобақадошлар Пискент районидаги 1-«Пискент» совхози далаларида.

Н. Муҳаммаджонов фотоси.

ЭКОНОМИКАМИЗНИНГ ЗАРБДОР ОДИМИ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ 1977 ЙИЛ БИРИНЧИ ЯРМИДА БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Тошкент область ва Тошкент шаҳар меҳнаткашлари КПСС XXV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XIX съезди қарорларини амалга ошира бориб, Улуғ Октябрнинг 60 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани авж олдириб, СССР Конституцияси лойиҳасининг умумхалқ муҳокамаси туфайли вужудга келган юксак сиёсий ва меҳнат кўтаринкилиги жўш урган бир вазиятда халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантириш, халқ моддий фаровонлиги ва маданий турмуш даражасини ошириш бўйича биринчи ярим йилликда янги ютуқларни қўлга киритдилар.

1. САНОАТ

Саноат маҳсулотини реализация қилиш ва буюмларнинг кўпчилик муҳим турларини ишлаб чиқариш бўйича биринчи ярим йиллик план ортиғи билан адо этилди. Ярим йилда меҳнат унумдорлиги 4,1 процент ошди. Маҳсулот ишлаб чиқариши ўсишининг 81 процентн меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига бўлди.

Саноатнинг айрим тармоқларида маҳсулот ишлаб чиқаришнинг кўпайиши қуйидагича бўлди:

	1977 йилнинг 1 ярмида 1976 йилнинг 1 ярмига нисбатан процент ҳисобида
Кора ва рангли металлургия	101
Машинасозлик ва металл ишлаш	112
Ўрмон ва ёғочсозлик саноати	109
Бинокорлик материаллари саноати	102
Енгил саноат	104
Шу жумладан пахта тозалаш саноати	106
Озиқ-овқат саноати	103

Областдаги барча шаҳарлар ва районлар саноати маҳсулот реализация қилиш ярим йиллик планини ошириб адо этдилар, бундан Оҳангарон ва Калинин районлари мустаснодир.

Умуман область бўйича саноат маҳсулоти муҳим турларини ишлаб чиқариш қуйидагича бўлди:

	1977 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқарилди	1977 йилнинг 1 ярмида 1976 йилнинг биринчи ярмига нисбатан процент ҳисобида
Электр энергияси — миллиард киловатт-соат	7,6	95
Кўмир — минг тонна	2684	103
Олтингугурт кислотаси — минг тонна	408,2	105
Куч трансформаторлари — минг киловольт-ампер	3246	114
Брон кабели — минг километр	9,7	102
Компрессорлар — дона	3088	109
Тракторлар (физик бирликда) — минг дона	12,0	102
Трактор прицеплари—минг дона	18.6	99,0
Трактор сеялкалари — дона	4395	113
Трактор культиваторлари — минг дона	10,8	96
Пахта териш машиналари (физик бирликда) — минг дона	4,6	108
Кўрак чувиш машиналари — минг дона	1,4	110
Экскаваторлар — дона	711	99,2
Электрик кўприк кранлари (махсуслари ҳам ҳисобга киради)—дона	650	101
Қишлоқ хўжалиги машиналари — миллион сўмлик	47,9	104
Химия асбоб-ускуналари — миллион сўмлик	13,1	108
Цемент — минг тонна	1295,9	98
Йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари — минг куб метр	1097,7	103
Асбоцемент шифери — миллион шартли плита	98,5	105
Асбоцемент қувурлари—шартли километр	1761	96
Иморатбоп ғишт — миллион дона	309,2	89
Пардоз керамика плиталари — минг квадрат метр	655,5	99,2
Дераза ойнаси — минг квадрат метр	1272	85
Еритиш шнури — минг километр	24,9	81
Чўян ванналар — минг дона	50,9	86
Қоғоз — минг тонна	13,0	100,4
Мебель — миллион сўмлик	26,8	113
Рўзғор холодильниклари — минг дона	9,6	31
Газ плиталари — минг дона	42,2	57
Пахта толаси — минг тонна	84,2	103
Каноп толаси — минг тонна	14,9	103
Ип газламалари — миллион квадрат метр	77,6	97
Тикувчилик буюмлари — миллион сўмлик	116,4	104
Пайпоқлар — минг жуфт	102	134
Устки трикотаж — минг дона	3088	96
Ички трикотаж — минг дона	5203	106
Чарм пойафзал — минг жуфт	6541	106
Гўшт (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	19,6	99,6
Колбаса маҳсулотлари — минг тонна	14,2	105
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулотларини сутга айлантириб ҳисоблаганда (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	71,5	105
Ўсимлик мойи (давлат ресурслари хом ашёсидан) — минг тонна	32,1	115
Кондитер маҳсулотлари — минг тонна	33,7	103
Нон ва нон маҳсулотлари—минг тонна	90,7	102
Сабзавот консервалари — шартли миллион банка	24,7	114
Маданий-маиший ва рўзғор буюмлари — миллион сўмлик	118,9	110

(Давоми 2-бетда).

САБЗАВОТ ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ

Улуғ Октябрь социалистик революциясининг шонли 60 йиллиги шарафига социалистик мусобақани қизғин авж олдирган Навоий номли колхоз сабзавоткорлари Тошкент райони хўжаликлари орасида биринчилар қатори катта зафар қучдилар. Давлатга картошка ва сабзавот маҳсулотлари сотиш йиллик плани муддатдан илгари ортиғи билан адо этилди. Ҳозирги кунгача тайёрлов пунктларига 7 минг тоннадан зиёд сабзавот маҳсулотлари ва 1400 тоннага яқин картошка топширилди.

Дастлабки ютуқ колхоз аъзоларини янада юксак марралар сари руҳлантириб юборди. Улар ички резерв ва имкониятларни қайта кўриб чиқиб, давлатга пландан ташқари яна 410 тонна картошка ва 4 минг тонна сабзавот маҳсулотлари сотишга аҳд қилдилар.

П. НИШОНОВ.

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ДАҒАЛ ХАШАК ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 27 ИЮЛГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — бир кунлик ўсиш, иккинчи устун — мавсум бошидан буён.

Калинин	1,0	91,7
Пискент	0,1	88,1
Қуйи Чирчиқ	0,1	84,8
Бекобод	0,2	84,4
Оҳангарон	1,4	84,0
Бўка	0,1	83,1
Оққўрғон	1,3	82,7
Оржоникидзе	0,9	81,6
Ўрта Чирчиқ	—	80,9
Тошкент	0,1	80,1
Чиноз	1,8	79,2
Юқори Чирчиқ	0,1	76,4
Янгийўл	—	71,0
Бўстонлиқ	0,3	68,1
Область бўйича:	0,8	82,9

Л. И. БРЕЖНЕВНИНГ Я. КАДАР БИЛАН ДЎСТОНА УЧРАШУВИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан дам олиш учун Совет Иттифоқига келган Венгрия Социалистик ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Я. Кадар билан 26 июль куни Қримда учрашди.

Л. И. Брежнев билан Я. Кадар ўртоқлар СССР ва Венгрияда коммунистик ва социалистик қурилишнинг актуал масалалари қандай ҳал этилаётганлиги ҳақида бир-бирига ахборот бердилар. Л. И. Брежнев, жумладан, СССР янги Конституциясининг лойиҳаси бутун халқ томонидан муҳокама этилаётганлиги ҳақида гапириб берди. Я. Кадар халқ Венгриясининг меҳнаткашлари бу лойиҳани ривожланган социализм ютуқларини акс эттирувчи тарихий ҳужжат деб ҳисоблаётганликларини , айтди.

Л. И. Брежнев ва Я. Кадар ўртоқлар Совет-Венгрия ҳар томонлама алоқаларининг ривожланишидан, бу алоқаларнинг чинакам интернационал характерга эга эканлигидан мамнун эканликларини изҳор этдилар. Шу билан бирга ҳар икки мамлакат Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасида социалистик иқтисодий интеграция жараёнини ривожлантиришда иштирок этиши билан бир қаторда улар экономикасининг энг муҳим тармоқларида ихтисослаштириш ва кооперативлашни янада чуқурлаштиришнинг кенг имкониятлари борлигига эътибор жалб этилди.

Халқаро аҳвол тўғрисида фикрлашиб олинди. Л. И. Брежнев билан Я. Кадар ўртоқлар Африканинг баъзи районларида ҳарбий тўқнашувлар рўй берганлиги тўғрисидаги хабарлардан ташвишланганликларини билдирдилар. Совет Иттифоқи билан Венгрия Халқ Республикаси давлатлар ўртасидаги низоларни куч ёрдами билан ҳал этишга қатъий қаршидирлар. Бундай можаролар уларга жалб этилган халқларнинг манфаатларигагина путур етказиб қолмасдан, шу билан бирга бутун миллий-озодлик ҳаракати манфаатларига, ер юзида тинчлик манфаатларига ҳам зарар етказади. Можарода қатнашаётган давлатлар ўт очишни тўхтатиш ва ўз чегараларида тинчликни тиклаш учун зарур бўлган ҳамма ишларни қиладилар, деб умид билдирилди.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари сўнгги вақтларда тинчликни ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашга қаратилган даъватлар билан бир неча бор чиққанликлари ҳамда ана шу мақсадга эришишга қаратилган бир қанча конкрет таклифларни ўртага қўйганликлари суҳбат чоғида кўрсатиб ўтилди. Шу билан бирга бошқа давлатларнинг таклифлари ҳам халқаро кескинликни янада юмшатишга, етилган проблемаларни конструктив ҳал этишга ва давлатлар ўртасидаги тинч ҳамкорликни ривожлантиришга кўмаклашадиган бўлса, бундай таклифларга социалистик мамлакатлар ижобий фикр билдирадилар.

Л. И. Брежнев билан Я. Кадар ўртоқлар коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг ривожланиш масалаларини муҳокама қилиб, Европа коммунистлари Берлин конференцияси хулосаларининг ҳаётий эканлигини таъкидлаб ўтдилар. Бунда ҳозирги шароитда социалистик давлатларнинг, коммунистик ва ишчи партияларнинг, шунингдек тинчлик ва социал тараққиёт учун курашаётган барча кучларнинг интернационал бирдамлигини мустаҳкамлаш муҳим аҳамиятга эга эканлиги алоҳида қайд этиб ўтилди.

Учрашув тўла якдиллик, сидқидиллик ва самимийлик вазиятида ўтди.

СССР КОНСТИТУЦИЯСИ ЛОЙИҲАСИ УМУМХАЛҚ МУҲОКАМАСИДА

МИЛЛИОНЛАРНИНГ БАХТ ҚОМУСИ

ЯГОНА ҲАМДЎСТЛИК ОИЛАСИДА

«Жаҳон социалистик системасининг, социалистик ҳамдўстликнинг таркибий қисми бўлган Совет Иттифоқи,— дейилади СССР Конституцияси лойиҳасининг 30-моддасида,— социалистик интернационализм асосида социализм мамлакатлари билан дўстликни ва ҳамкорликни, ўртоқларча ўзаро ёрдамлашишни ривожлантиради ва мустаҳкамлайди, иқтисодий интеграция ва халқаро социалистик меҳнат тақсимотида актив қатнашади».

Чиндан ҳам мамлакатимиз иккинчи жаҳон урушидан кейин вужудга келиб, ҳозирги кунда жаҳон экономикаси ва сиёсатига, дунёдаги воқеаларнинг боришига тобора кучли ҳамда чуқур таъсир ўтказаётган социалистик ҳамдўстликнинг таркибий қисми, унинг ажралмас бўлагидир. Ўрток Л. И. Брежнев КПСС XXV съездида қилган докладида айтганидек, партиямиз Марказий Комитети, Марказий Комитет Сиёсий бюроси социалистик давлатлар билан ўзаро муносабатларга биринчи навбатда эътибор бериб келмоқдалар. «Сиёсий бюронинг биронта мажлиси йўқки,— деб таъкидланди докладда,— унда биз қардош мамлакатлар билан бирликни мустаҳкамлаш ва ҳамкорликни ривожлантириш, муштарак халқаро позицияларимизни мустаҳкамлашга алоқадор бўлган у ёки бу масалаларни кўриб чиқмаган бўлсак. Бу позициялар йил сайин мустаҳкамланмоқда».

Партия ва Совет давлатининг ана шу хоҳиш-иродаси эндиликда СССР Конституциясида ҳам қонунийлаштирилади. Бу бежиз эмас, албатта. Негаки, Совет Иттифоқи ташқи сиёсий йўли эндиликда бутун социалистик ҳамдўстликнинг сиёсий, иқтисодий ва мудофаа кудратига таянади, бундай зўр куч-қудрат барча муваффақиятларимизнинг мустаҳкам гаровидир. Социалистик ҳамдўстлик ўтмишда мисли кўрилмаган бутунлай янги ҳодисадир. Бу давлатларнинг оддий иттифоқи эмас, балки идеология ва мақсадларининг муштараклигига, меҳнаткашларнинг халқаро бирдамлигига асосланган социалистик иттифоқидир. Совет Иттифоқи ана шу иттифоққа ҳамиша содиқ бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади ҳам. СССР социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари вужудга келган даврдан бошлабоқ улар билан ҳар тарафлама иқтисодий, сиёсий, маданий фан-техникавий ҳамкорлик қилиб келмоқда, бу ҳамкорлик тобора кенгроқ соҳаларни қамраб олмоқда.

Биз бу ўринда иктисодий ҳамкорликни олиб кўрайлик. Ана шундай ҳамкорлик туфайли ҳам ҳамдўстлигимиз жаҳонда муттасил ривожланиб бераётган зўр иқтисодий куч бўлиб қолди. Социалистик ҳамдўстлик таркибидаги мамлакатларнинг индустрияси ўтган беш йил ичида ривожланган мамлакатлар саноатига нисбатан тўрт баробар тезроқ ривожланиб борди. Жаҳондаги жаъми қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг учдан бир қисмига яқини эндиликда ҳамдўстлик мамлакатлари томонидан ишлаб чиқарилмоқда. Ўзаро Иктисодий Ёрдам Кенгаши (ЎИЁК)га аъзо бўлган социалистик ҳамдўстлик мамлакатларида саноат ишлаб чиқариш 1971—1975 йилларда 1.5 баровар, миллий даромад эса 36 процент ўсди. Худди шу беш йилликда уларнинг ўзаро товар обороти бундан аввалги 20 йилдаги жаъми абсолют ўсишдан ҳам юқори бўлди.

Йиллар ўтган сайин социалистик мамлакатлар ҳал қилаётган социал-иқтисодий вазифаларнинг бир-бирига ўхшашлиги тобора орта боради. Маълумки, 60—70 йиллар чегарасида СССРда ривожланган социалистик жамият бунёд этилди. Эндиликда қатор социалистик мамлакатлар ҳам худди шундай жамият қурмоқдалар. Уларнинг кўпчилиги экономикасида оғир саноат салмоғи юқори бўлган индустриал-аграр мамлакатлардир.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ҳозирда социализмнинг асосий қонунидан келиб чиқадиган олижаноб мақсад — халқ фаровонлигини тез суръатлар билан оширишга қаратилган мураккаб ва шарафли вазифаларнинг бутун бир комплексини биргаликда амалга оширмоқдалар.

1971 йилда қабул қилинган социалистик иқтисодий интеграциянинг узоқ вақтга мўлжалланган программаси изчил ҳаётга татбиқ этилиши ана шу вазифаларнинг бажарилишида асосий роль ўйнайди. Бу программа муштарак манфаатларни кўзлаб табиий ресурсларни биргаликда ўзлаштириш, йирик-йирик саноат комплексларини ҳамкорликда қуриш, мамлакатимиз корхоналари ва бутун-бутун саноат тармоқлари ўртасида кооперацияни планлаштириб ривожлантириш кабиларни ўз ичига олади. Бир сўз билан айтганда, эндиликда хўжалик ёки ижтимоий ҳаётимизнинг бирон бир соҳаси йўқки, унда социалистик давлатлар ўртасидаги қардошлик алоқалари вужудга келмаётган ва ривожланмаётган бўлсин. Бу эса КПСС XXV съездида қайд қилинган қонуният — социализм мамлакатларининг бир-бирлари билан тобора яқинлашиб бориш қонуниятини тасдиқлайди.

Янги беш йилликда СССРнинг қардош мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорлиги 1975 йилда тузилган план— 1976—1980 йилларда ЎИЁКга аъзо бўлган мамлакатларнинг кўп томонлама интеграция тадбирларининг мувофиқлаштирилган плани асосида янада ривожланмоқда. Бу — халқаро социалистик меҳнат тақсимотини ҳам янада самарали ривожлантириш, демакдир. Социалистик мамлакатларнинг беш йиллик халқ хўжалик планларида ҳам, эндиликда тузилаётган ва бирга амалга оширилаётган узоқ муддатли программаларда ҳам бу нарса ўз аксини топмоқда.

Ҳозирги вақтда ЎИЁКга аъзо бўлган мамлакатларнинг биргаликдаги куч-ғайратлари, масалан, уларнинг энергия, хомашё ва ёқилғига бўлган ва тобора ўсиб бораётган эҳтиёжларини таъминлашга ҳамда қайта ишловчи саноат корхоналарининг самарадорлигини оширишга қаратилган. Шу мақсадда биргаликда 30 га яқин ёқилғи-энергетика, металлургия ва химия корхоналари қурилади. Табиийки, Совет Иттифоқи бу ҳамкорликда етакчи ўрин эгаллайди. Жумладан, Оренбург газ-конденсат конини ўзлаштириш ҳамда Болгария, ГДР, Польша, Руминия ва Чехословакияга газ етказиб берадиган 2750 километрли газ қувурини қуриш янги бешйилликнинг энг муҳим ва энг йирик вазифаларидан биридир. СССР ва юқорида саналган мамлакатлар биргаликда қураётган мазкур объектлар ишга туширилгач, СССР 1980 йилдан бошлаб шу қардош мамлакатларга йилига 15,5 миллиард кубметр табиий газ етказиб беради. Шунингдек, Усть-Илим целлюлоза заводи. Киембай асбест конбойитиш комбинати. Винница (СССР) —Альбертирша (ВХР) электр узатиш линияси кабилар ҳам СССРнинг бошқа социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлигида, ўзаро манфаатдорлик асосида, ҳам миллий, ҳам интернационал мақсадларни кўзлаб қурилаётган муҳим объектлардир.

Буларнинг ҳаммаси СССР Конституцияси 30-моддасининг ҳаётийлигини ва ҳаққонийлигини яна бир карра тасдиқлаб турибди. Булар ўз умумхалқ давлатининг янги Асосий қонунини муҳокама қилаётган ва тўла қўллаб-қувватлаётган совет халқи социалистик интернационализмининг ёрқин кўринишидир.

И. СУЛТОНОВ.

СССР Конституцияси лойиҳаси ва КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитетининг май Пленумида қилган доклади Оққўрғон районидаги Ҳамид Олимжон номли колхоз аъзоларининг қалбидан чуқур ўрин олди. Улар янги Конституция лойиҳасини қизғин маъқуллаш билан бирга меҳнат активлигини янада кўтариб юборишди. Коллектив ғўза қатор ораларига ишлов беришни сусайтирмасликка сўз берди. Колхоз правлениеси дала меҳнаткашлари учун барча шароитларни яратиб берди. Ҳақ тўлаш иш бошида берилмоқда. Суратда: (ўнгдан) колхоз кассири Ф. Нурматов сувчи Ж. Норхўжаев, бригада бошлиғи А. Нурматовларга пул тарқатмоқда.

Х. Аввалов фотоси.

ОКТЯБРЬ РАЙОНИ— ЮБИЛЕЙ ВАХТАСИДА

ТЎЙГА тўёна билан деганларидек, Ватанимизнинг ҳар бир фарзанди, ишчи-хизматчиси, миришкор деҳқонлари Октябрь революциясининг 60 йиллик юбилейига ўз совғасини ҳозирламоқда. Шу кунларда катта анҳор қирғоғида бунёд этилаётган маданият ва истироҳат боғи ҳам пойтахт қурувчиларининг шу тўйга туҳфасидир. Октябрь район ижроия комитети ходимлари бу боғни янада хушманзарали бўлиши учун у ерга малакали боғбонларни жалб қилганлар.

Районда кўчаларни гуллар экиб безатиш, тротуарларни тартибга солиш ишларига алоҳида эътибор берилмоқда. Олмазор, Ўзбекистон, Навоий кўчаларига экилган кўчатларни парваришлаш ва суғориш ишлари яхши йўлга қўйилган.

— Октябрь байрами арафасида,— деди район ижроия комитети раисининг ўринбосари К. Файзиев,— районимиздаги Навоий ва Ўзбекистон кўчаларини бирлаштириб турувчи Абай проспекти очилади. Доимо гавжум бўладиган Хадра майдонида эса ер ости туннель йўли битказилади. Бу йўловчилар учун ҳам, автотранспорт ходимлари учун ҳам катта қулайлик туғдиради. 1-сентябрда «Марказ-26» «Бешқайрағоч» массивларида янги мактаблар ўқувчиларга ўз қучоғини очади. Буларнинг ҳаммаси район меҳнаткашлари ва уларнинг фарзандлари учундир.

Шаҳримиздаги метро қурилишининг «Ўзбекистон», «Халқлар дўстлиги», «Комсомольская» станциялари шу район территориясида бунёд этилмоқда. Меҳнаткашлар дам олиш вақтларини мазмунли ўтказишлари учун халқлар дўстлиги кўчасида 3500 ўринли кино концерт зали қурилаётир.

Шу кунларда кўчаларни кўкаламзорлаштириш учун кузги кўчат экиш ишларига тайёргарлик қизғин бошлаб юборилди. Халқлар дўстлиги, Генерал Узоқов ва бошқа кўчаларда, Беруний проспектида экиш учун 100 минг тупдан зиёд турли хил гул кўчатлари ва 50 минг туп манзарали дарахтлар тайёрлаб қўйилган. Бу ишларни бажаришда агроном Н. Мақсудова, ишчилардан П. Тимофеев, Р. Маҳмудов, Ш. Одиловларнинг алоҳида хизматлари бор.

М. АЗИЗОВА.

ЭКОНОМИКАМИЗНИНГ ЗАРБДОР ОДИМИ

(Боши 1-бетда)

Кўмир қазиб чиқариш, трансформаторлар, компрессорлар, тракторлар, пахта териш машиналари, кўрак чувиш машиналари, қишлоқ хўжалиги машиналари, йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари ишлаб чиқариш 1976 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан кўпайди.

Шунингдек, қатор халқ истеъмоли товарлари, жумладан, мебель, пайпоқ, чарм пойафзал, колбаса маҳсулотлари, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари, сабзавот-мева консервалари, маданий-маиший ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш ошди.

1977 йилнинг биринчи ярмида янги техника ва илғор технологияни жорий қилиш, ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш, тайёрланаётган маҳсулот сифатини яхшилаш ва ассортиментини кенгайтириш, асбоб-ускуналар, хом ашё ва материаллардан фойдаланишни яхшилаш бўйича ишлар давом эттирилди.

Қатор корхоналарда саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг бутун ўсишига меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига эришилди, фойда олиш, товар маҳсулоти таннархини камайтириш планлари, шунингдек саноат ишлаб чиқариши самарадорлигини белгиловчи бошқа техник-иқтисодий кўрсаткичлар бўйича планлар ошириб бажарилди. Юксак сифат категориясидаги маҳсулот ишлаб чиқариш кўпайди. Шу билан бирга область саноати ишида қатор камчиликларга ҳам йўл қўйилди. Прокат, трактор культиваторлари, экскаваторлар, цемент, йиғма темир-бетон конструкциялари ва деталлари, асбоцемент шифери, иморатбоп ғишт, ип газламалари, гўшт ва бошқа маҳсулот турларини ишлаб чиқариш плани бажарилмай қолди.

Айрим корхоналар маҳсулот реализацияси, меҳнат унумдорлиги, маҳсулотни белгиланган ассортиментда ва лозим даражада сифатли қилиб чиқариш топшириқларини бажаришнинг уддасидан чиқмади. Янги ишга туширилган айрим қувватлар суст ўзлаштирилмоқда.

2. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Область колхозлари, совхозлари ва бошқа давлат хўжаликлари 1977 йил ҳосили учун баҳорги дала ишларини ва қишлоқ хўжалиги экинлари экишни уюшқоқлик билан амалга оширдилар.

Барча категориядаги ерда қишлоқ хўжалик экинлари экилган умумий майдон 366,3 минг гектарни, шу жумладан суғориладиган ерларда 285,9 минг гектарни ташкил этди.

Пахта далаларида ғўзани парвариш қилиш бўйича фидокорона меҳнат давом этмоқда. Кўпчилик хўжаликларда бундай ишлар юксак суръат ва яхши сифат билан олиб борилмоқда. Колхозлар ва совхозларда пахта майдонларини парвариш қилиш билан бир вақтда пахта ҳосилини йиғиб-териб олишга тайёргарлик ишлари ўтказиляпти.

Ғаллакор хўжаликлар дон ва бошоқли экинларни йиғиб-териб олишни тугалладилар.

Чорвачилик янада ривожланди. Колхозлар, совхозлар ва хўжаликлараро қишлоқ хўжалик корхоналарида чорва ва парранда сони ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан ортди ва 1977 йилнинг 1 июлига келиб йирик шохли қорамоллар 162,1 минг, шу жумладан сигирлар 48,8 минг, қўй ва эчкилар 488,2 минг, паррандалар 4 миллион 77,2 минг бошга етди.

Оққўрғон, Оҳангарон, Ўрта Чирчиқ ва Тошкент районларидан ташқари барча районларда йирик шохли қорамоллар сони ортди. Бўстонлиқ ва Калинин районларида сигирлар сони ўтган йилдагига нисбатан камайди.

Чорва ва парранданинг маҳсулдорлиги ошди. Ўтган ярим йилликда ҳар бир сигирдан соғиб олинган ўртача сут миқдори ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 4 процент, товуқдан олинадиган ўртача тухум миқдори 4 процент ортди.

Колхозлар ва совхозлар ҳамда хўжаликлараро қишлоқ хўжалик корхоналарида асосий чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ўтган йилнинг биринчи ярим йиллигидагига нисбатан ортди ва қуйидагича бўлди:

	1 ярим йилликда: 1976 йил	1 ярим йилликда: 1977 йил	1977 йилнинг 1 ярмида 1976 йилнинг 1 ярмига нисбатан процент ҳисобида
Чорва ва парранда асосий турларининг гўшти (сўйилган вазнда) — тонна	10749	11271	106
Сут — тонна	62078	66039	106
Тухум — минг дона	88616	121042	136

Гўшт етиштиришнинг ўсиши асосан пода сонини янада кўпайтириш, саноат паррандачилигини ривожлантириш, йирик шохли қорамолларнинг вазн кондицияларини ошириш ҳисобига таъминланди. Гўшт етиштириш областнинг барча районларида кўпайди, бундан Бекобод, Бўка, Тошкент ва Янгийўл районлари мустаснодир.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш давлат харид қилиш халқ хўжалик планларининг муваффақиятли бажарилишини таъминлади. Хўжаликларнинг барча категорияларида давлат томонидан асосий чорвачилик маҳсулотларини харид қилиш ўтган йилнинг биринчи ярим йиллигидагига нисбатан қуйидаги миқдорларда ошди:

	1 ярим йилликда: 1976 йил	1 ярим йилликда: 1977 йил	1977 йилнинг 1 ярмида 1976 йилнинг 1 ярмига нисбатан процент ҳисобида
Чорва ва парранда (чорва тирик вазнда) — тонна	17241	17823	103
Сут — тонна	53727	58919	110
Тухум — минг дона	85791	115997	135

Чорва ва паррандани давлат томонидан харид қилиш умумий ҳажми бўйича ярим йиллик план 119 процент, сут 118 процент, тухум 134 процент қилиб бажарилди.

Область пиллачилари пилла етиштириш ва уни давлатга сотиш йиллик плани ва зиммага олинган социалистик мажбуриятларни шараф билан бажардилар. Давлатга 18685 центнер ёки пландагига нисбатан 17 процент кўп пилла топширилди.

Область колхозлари ва совхозлари жамоат чорвачилиги учун ем-хашак тайёрлаш ишларини олиб бормоқдалар. Ем-хашак сифатига, ем-хашакни етиштиришнинг прогрессив усулларини жорий қилишга катта эътибор берилмоқда.

Область қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга, ишларнинг умумий комплекси бўйича капитал маблағ сарфлаш 112324 минг сўмни ташкил этди ва 1976 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан уч процент ошди.

3. ТРАНСПОРТ

Тошкент темир йўл бўлинмаси юк ташиш ярим йиллик планини 100,9 процент қилиб бажарди. Тошкент темир йўл бўлинмасидан юк жўнатиш 1976 йилнинг шу давридагига нисбатан 5,7 процент камайди.

Умумий фойдаланишдаги автомобиль транспорти халқ хўжалиги юкларини ташиш ярим йиллик планини 104,3 процент қилиб бажарди, пассажирлар ташиш плани эса 102,2 процент қилиб адо этилди. Ўтган йилнинг биринчи ярмидагига қараганда пассажир обороти 4,4 процент, юк обороти 5,9 процент ошди.

Тошкент авиация бўлинмаси пассажирлар, почта ва юкларни жўнатиш ярим йиллик планини бажармади.

4. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Биринчи ярим йилликда область ва шаҳар халқ хўжалигининг барча тармоқларида катта программада қурилиш ишлари амалга оширилди. Давлат, колхозлар ва уй-жой қуриш кооперативлари маблағлари ҳисобига умумий қиймати 188,1 миллион сўмлик асосий фондлар фойдаланишга топширилди.

Халқ хўжалигининг турли тармоқларида янги ишлаб чиқариш объектлари ва қувватлари ишга туширилди. Шу йилнинг биринчи ярмида Тошкент шаҳрида Тошкент шаҳридаги Ленин номли маиший хизмат кўрсатиш комплексида ҳар йили 1,2 миллион сўмлик маиший хизмат кўрсатишга мўлжалланган янги бино, «Қибрай» пиво-алкогольсиз ичимликлар комбинатида ҳар йили 500 минг декалитр пиво ишлаб чиқарувчи цех ишга туширилди, турли кучланишдаги 85,0 километрдан ортиқ узунликдаги электр узатиш линиялари қурилди, водопровод ва канализация тармоқлари янада узайтирилди. Қатор коммунал хўжалик ва савдо объектлари ишга туширилди.

Қишлоқ хўжалигида давлат ва колхозлар маблағлари ҳисобига 1,7 минг гектар янги суғориладиган ерлар фойдаланишга топширилди, 2,3 минг гектар ерда капитал текислаш ишлари амалга оширилди, 1,4 минг гектар ернинг мелиоратив ҳолати яхшиланди.

Қишлоқ хўжалигига капитал маблағ сарфлаш 112,3 миллион сўмни ташкил этди.

Шу йилнинг биринчи ярмида ўз кучлари билан амалга оширилган пудрат ишлари ҳажми плани 100,2 процент қилиб бажарилди ва ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 6 процент ошди.

Етакчи трестлар ва бошқармалар биринчи ярим йиллик планни бажаришда қуйидаги кўрсаткичларга эришдилар (процент ҳисобида):

	Пудрат ишларининг умумий ҳажми бўйича	Ўз кучлари билан бажарилган иш ҳажми бўйича
«Алмаликсвинецстрой»	96	97
«Узбекшахтострой»	93	88
6-қурилиш тресги	102	102
«Узбекметаллургстрой»	77	63
160-қурилиш тресги	101	103
23-қурилиш тресги	100	94
«Ташоблсельстрой»	100,2	101
«Ташкентводстрой»	101	99
«Ташоблмелиоводстрой»	99	96
«Промжилводстрой»	91	80
«Паркентводстрой»	97	96
«Главташкентстрой»	100,4	99,9

Лекин капитал қурилишда катта камчиликлар содир бўлмоқда. Асосий фондларни ишга тушириш ва давлат капитал маблағларини ўзлаштириш планлари кўпчилик қурилишлар, шунингдек, умуман область бўйича бажарилмай қолди.

5. ХАЛҚ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИ ВА МАДАНИЙ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИНГ ОШИШИ

Ўтган ярим йилликда меҳнаткашларнинг моддий турмуш даражасини янада юксалтириш, уларга маданий ва маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш бўйича тадбирларни амалга ошириш давом эттирилди.

Аҳолининг истеъмолнинг ижтимоий фондларидан оладиган тўловлари ва имтиёзлари кўпайди. Аҳоли ана шу фондлар ҳисобига бепул билим олиш ва медицина хизматидан фойдаланиш билан таъминланади, социал таъминот бўйича пенсиялар, нафақалар тўланади ва бошқа ҳаражатлар қилинади, стипендиялар берилади, санаторийлар, дам олиш уйларига бепул ва имтиёзли йўлланмалар берилади, мактабгача болалар муассасаларига ва бошқа социал-маданий хизмат кўрсатиш турларига сарфланади.

Аҳолининг омонат кассалардаги омонатлари 1977 йилнинг 1 июлига келиб 960,7 миллион сўмни ташкил этди, омонатчилар сони 958,1 минг кишига етди.

Шу йилнинг биринчи ярмида аҳолининг омонатлари 1976 йилнинг шу давридагига нисбатан 14,3 процент, омонатчилар сони эса 7,2 процент кўпайди.

Давлат ва кооператив савдосининг **чакана товар обороти** умумий ҳажми, умумий овқатланиш ҳам ҳисобга киради, 1977 йилнинг биринчи ярмида 1 миллиард 269,4 миллион сўмни ташкил этди ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 5,5 процент ортди. Товар обороти умумий ҳажми бўйича ярим йиллик план 100,8 процент қилиб бажарилди.

Товар обороти ва товарлар сотиш ортганига қарамай аҳолининг айрим товарларга нисбатан ортиб бораётган эҳтиёжи тўла қондирилмади.

Тошкент область ва Тошкент шаҳрида **маиший хизматни** реализация қилиш ярим йиллик плани 100,9 процент, шу жумладан қишлоқ жойларда 101,4 процент қилиб бажарилди. Маиший хизмат кўрсатиш ҳажми ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 11,8 процент, шу жумладан қишлоқ жойларида 13,8 процент ошди. Маиший хизмат кўрсатиш корхоналари тармоғи кенгаймоқда.

Ўтган ярим йилликда Тошкент области ва Тошкент шаҳрида **уй-жой ва маданий-маиший объектлар қурилиши** янада ривожланди.

Давлат капитал маблағлари ҳамда жамоат ташкилотлари, уй-жой қуриш кооперативлари ва колхозлар маблағлари ҳисобига умумий фойдали майдони 374,3 минг квадрат метр бўлган уй-жойлар фойдаланишга топширилди. Фақатгина Тошкент шаҳар аҳолиси умумий фойдали майдони 276,6 минг квадрат метр бўлган янги квартиралар олдилар. Бундан ташқари колхозлар ва аҳоли ўз маблағлари ҳамда давлат кредити ёрдами билан уйлар қуриб олишди.

9900 ўринли умумий таълим мактаблари, 2050 ўринли мактабгача ёшдаги болалар муассасалари фойдаланишга топширилди. Бу кўрсаткичлар бўйича фойдаланишга топшириш ярим йиллик плани ошиғи билан адо этилди. Шаҳарларни, шаҳар посёлкаларини ва бошқа аҳоли пунктларини ободонлаштириш бўйича ишлар давом этди. Шу йилнинг биринчи ярмида газ билан таъминланган квартиралар сони 15,9 мингтага кўпайди.

Халқ маорифи ва Олий ҳамда ўрта махсус ўқув юртлари томонидан кадрлар тайёрлашни ривожлантиришда янги ютуқларга эришилди.

Таълимнинг турли хиллари билан 951,1 минг киши қамраб олинган. Улардан 706,0 минг киши умумий таълим мактабларида ўқидилар, 151,2 минг киши Олий ўқув юртлари студентлари, 66,6 минг киши техникумлар ва бошқа ўрта махсус ўқув юртлари талабаларидир.

Саккиз йиллик мактабни 72,8 мингдан ортиқ киши битириб чиқди, 64,3 минг йигит ва қиз ўрта маълумот олдилар.

Халқ хўжалигига 43,8 мингдан ортиқ мутахассис юборилди, улардан 24,9 мингдан ортиғи олий маълумотли ва 18,9 минг киши ўрта махсус маълумотли мутахассислардир.

Тошкент область ва Тошкент шаҳар аҳолиси сони 1977 йилнинг 1 июлига келиб 3 миллион 466 минг кишига етди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ
ТОШКЕНТ ШАҲАР СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.

ЯЛЛАМА ЯЛОВБАРДОРЛАРИ

(ТАРИХИЙ ОЧЕРК)

Қишлоққа кираверишда бир нуроний кекса яшайди. Шамиль Абишев. Миллати озарбайжон. Лекин бутун турмуш-турмуши билан ўзбек бўлиб кетган. Ялламаликлар уни Шамиль оға дейишади, ҳурмат қилишади. Бу одам партияга, халққа сидқидилдан хизмат қилган. Гражданлар уруши Улуғ Ватан уруши иштирокчиси. Ялламада Совет ҳокимиятини мустаҳкамлашда, колхоз тузишда унинг хизматлари катта.

Тошкент область Давлат архивида, қизил партизан-қизил гвардиячилар иши билан шуғулланувчи шаҳар комиссиясининг архив фондидаги материалларнинг биринчи саҳифасида Шамиль Абишевнинг партизанлиги тўғрисида ёзилган. У ҳозир область аҳамиятига молик пенсионер.

— 1910 йилда, ўн икки ёшимда акам билан Бокудан Тошкентга ўйнагани келиб шу ерда қолиб кетганман, — деди Шамиль оға.

Гражданлар урушидан сўнг, 1922 йилда Ш. Абишев ўзи меҳнат қилаётган Октябрь революцияси номли заводдан Чинозга — Ялламага юборилди. Бу пайтга келиб у сиёсий онги етук ишчи сифатида танилган эди.

1923 йилда «Қўшчи союзи» тузилиб, унга Қўлдош Маҳмудов раис қилиб сайланди. Кейин раисликни Шамиль Абишевга топширдилар. Қўшчи союзнинг ихтиёрида 12 та тегирмон, обжувоз ва мойжувозлар бор эди. Шунингдек, ўзаро ёрдам омбори мавжуд бўлган. Ер ислоҳоти пайтида у «Камбағаллар гуруҳи»га раислик қилди. Ҳозирги турган уйи ўрнида Убайдулла Отамуллажонов деган бойнинг уйи бор бўлиб, Шамиль унинг болахонасида яшарди.

— 1924 йилда қишлоқда ер ислоҳоти ўтказилди. Мен ҳам 18,5 таноб ер ва 1 та хўкизни гувоҳнома билан олдим, дея эслайди Норхўжа ота Саидхўжаев. — Ислоҳот комиссиясининг раиси Тохиров деган киши эди. Камбағалларга ер бериш ҳам қийин бўлган. Ер-сувга етишолмай, елкаси бой учун яғир бўлган одам «ер олмайман» деб турса қизиқ бўларкан. Шулардан бири ўз амаким эди...

Норхўжанинг амакиси — Пўлатхўжа ҳамманинг олдида «ерни олмаймиз, бировники, ҳаром бўлади» деб туриб олди. Бу тақводорларнинг тескари ташвиқоти натижаси эди. Домла — эшонлар оми халқни ўзларига ром қилиб олган эдилар. Домла-эшонларни ишга солаётганлар — Ўша ери тортиб олинаётган бойлар. Қани энди содда одамларга мана шу оддий ҳақиқатни тушунтириб бўлса?

Қишлоқнинг барча аҳолиси йиғилиш баҳонасида мачитга тўпландилар. Бу — одатдан ташқари йиғилиш эди. «Минбарга» ислоҳотчилар эмас, Дўст домла кўтарилди. Тохиров кеча унга кўрсатма бериб, буни бажармаса бойлар қатори сургунга жўнаттиришини пўписа қилган эди. Дўст домла титраб — қақшаб халққа мурожаат қилди. Бу мурожаати билан бойларнинг ғазабига учрашини, улардан келадиган мўмай даромаддан бутунлай маҳрум бўлишини яхши биларди. Лекин начора, жон ширин. Тохиров, сизлар шоҳида юрсангиз биз баргида, қабилида «нозик сиёсат» қилиб қўйган.

— Мусулмонлар! — деди Дўст домла бор овозини йиғишга уриниб. Унинг ҳаракатидан қичқириб гапиришга чоғланаётгани кўриниб турса ҳам, овози секин чиқарди. — Мусулмонлар! Сизларга бўлиб берилаётган ерлардан воз кечманглар. Бу гуноҳ бўлади!

Оломон бир тебранди. Ғалағовур бўлиб кетди. Дўст домла уларни зўрға тинчитиб, давом этди.

— Ер ишлаган одамники. Ернинг манфаатини уни ишлаган одам кўриши керак. Ҳа, ер фақат ишлаган одамники бўлади. Ер олмайман, ҳаром бўлади, дейиш нотўғри. Бундай деган одам қурфга кетади...

Ер ислоҳотидан кейин қишлоқда ширкатлар, артеллар пайдо бўлди.

— Ширкат банкка ўхшаган муассаса бўлиб, одамларга қарзга от — улов ва маблағ берарди,— дея эслайди колхоз ветерани Зуфарали Мадалиев. — Мен ўша пайтда мироб эдим. Ширкатдан от олиб минганман.

Қарз бериш ширкатига Камол Алиев раислик қилган. Бу одам ҳозир республика коммунал банки системасида масъул лавозимда ишлайди.

Ниҳоят, 1928 йилда қишлоқда биринчи ва охирги артель тузилди. Унга Ш. Абишев раислик қилди.

Аввал ширкат билан шартнома тузишди. Бу пайтга келиб ширкатга Мулла Эржон раислик қиларди, мулла Мирсоат ака иш юритувчи эди. Кичик коллектив — хўжалик — 17 оиладан иборат артель аъзолари от-улов ва уруғлик дони олиб, баҳорда қирга жўнадилар.

Омочга от ва хўкиз қўшиб ер ҳайдашди, уруғ сепиб, мола бостирдилар. Омадлари келиб турган экан, ҳосил дегани роса бўлиб берди. Тўрт уйни омборхона қилишди. Ҳаммаёқни дон босиб кетди. Артель аъзолари пландаги 30 ўрнига 110 гектар ерга баҳорги буғдой экишган эди. Мўлжалдагидан уч баравар кўп ҳосил олишди.

Ширкат хирмон теласига тарози олиб бориб, шартномадаги буғдойни тортиб олди. 60 процентига пул, 40 процентига саноат моллари берилди. Артель аъзолари ўзида йўқ хурсанд. Қолган буғдойни ўзаро бўлиб олишди. Артель аъзоларининг хонадонлари донга тўлиб кетди. Бу кечагина қорни ошга, эгни кийимга ёлчимай юрган батраклар учун ҳақиқий байрам эди!..

Биринчи артелнинг намуна кучи жуда қудратли бўлди. Деҳқонлар ўзаро маслаҳатлашиб, артеллар тузишга, коллектив бўлиб меҳнат қилишга тараддуд кўриб қолдилар. Давлат томонидан ҳам колхоз тузиш учун зўр тайёргарлик кўрилаётган бир пайтда бу ҳол ялламалик меҳнаткаш аҳолининг коллектив бўлиб ишлашга билдирган ўз ҳоҳиши кутилмаган зўр муваффақият эди!

Деҳқонларнинг умумий мажлисида ер эгалари ва жами ер ҳисоблаб чиқилди. Бу ҳисоб — китобга кўра 35 та артель тузиш керак экан.

Мажлисга «Олатаёқ» раислик қилаётган эди. Бу одамнинг асли фамилияси Заготский, ўзи йигирма бешмингчилардан. Ялламага 1928 йилда келган. Тез фурсатда камбағал деҳқонлар ҳурматини қозонди. Оғир-босиқ, ҳар бир гапини ўйлаб айтадиган, етти ўлчаб бир кесадиган одам эди. «Сиёсати» ҳам жуда нозик. Мана, икки йил давомида унинг бировга қаттиқ овозда гапирганини ёки бирон йиғинда гапини йўқотиб қўйганини ҳеч ким билмайди. У қаерда бўлмасин — мажлисдами, кўча — куйдами, қўлидан ола таёғи тушмайди. Хўл тол шохидан чиройли қилиб йўниб олади. Эскирса дарров янгилайди. Шунинг учун ҳам ялламаликлар исмини «Олатаёқ» қўйиб олишган...

Сўзга чиқувчиларнинг фикрларига диққат билан қулоқ тутиб ўтирган Заготский йиғилганларга қараб мурожаат қилди:

— Яна сўзга чиқувчилар борми?

Ҳеч ким индамади. Бу билан ҳамма ундан ўз фикрини, янги бирон умумлашма фикрни кутаётганлиги кўриниб турарди. Чунки халқ шунга одатланиб қолган. Заготский доим одамлар фикрини уларга ёқиб тушадиган даражада умумлаштириб, янги бир хулоса чиқарарди.

— Хў-ў-ш, бўлмаса менда фикр бор, — деди у ўрнидан туриб. — Мана, коллектив бўлиб ишлаш самарасини ўз кўзинглар билан кўриб турибсизлар. Бирлашган ўзар бирлашмаган тўзар, дейилади ўзбек мақолида. Демак, бирлашишда ҳикмат кўп. Ёш совет давлатимизнинг ҳозирги сиёсати ҳам худди шунга ундайди. Совет ҳукуматининг ўзи бирлашиш туфайли вужудга келди. Кўпчилик бирлашиб Чор самодержавиесини ағдарди. Бу эса ўз навбатида камбағал ишчи-деҳқонларга, олисга бормай қўяқолайлик, мана сизга бахт-саодат келтирди. Шу бахт-саодатни мустаҳкамлаш, фаровон турмушни қўлга киритиш эса бундан буёқ бизга-сизга боғлиқ. Мамлакатимизнинг барча жойларида колхозлар тузилиши кенг кўламда олиб борилмоқда. Партиямиз, давлатимиз шунга ундаётган экан, нега биз «лаббай!» деб жавоб бермайлик. Ахир улар фақат халқ манфаатини кўзлаб иш тутишмоқда-ку?! Менимча, ана шу 35 та артель ўрнига ягона битта колхоз тузиб қўяқолсак, нима дейсизлар?

Ғала — ғовур кўтарилди.

— Жуда тўғри, колхоз тузамиз, колхоз! — деган хайқириқлар эшитилди. Мана шу тарафдорларнинг кўпроқ чиқишини кутиб Заготский бироз жим турди. Кейин ола таёғини тахта столга уриб, ғала-ғовурни тинчитди:

— Хўп, колхоз тузамиз деганлар қўл кўтарсин.

Заготский шу таклифни айтаётиб, овози титраб кетганини ўзи сезмай қолди. Чунки ҳозирги бир дақиқа бутун бир тарихий воқеа эди.

Қўллар баланд кўтарилди. Улар жуда кўп эди!

— Қаршилар?

У ер-бу ерда қўллар кўтарилди. Булар Заготскийга ва «минбар»да унинг ёнида ўтирганларга қўллар эмас, совуқ шарпалар бўлиб кўринди.

— Бетарафлар?

Шундай қилиб, 1929 йилда Ялламада биринчи колхоз дунёга келди. Унга 200 дан ортиқ хўжалик аъзо бўлиб кирди. Коммунист Мавлонқул Раимқулов раис қилиб сайланди. 1918 йилдан бери партия аъзоси Усмон Қурбонов партия ташкилотининг секретари бўлди. Колхозга И. В. Сталин номи берилди!

Тешабой Оллоназаров, Норхўжа Саидхўжаев, Рўзи Бўронов, Умар Норматов, Юнус Ражабов, Толиб Мўминов — булар Ялламанинг биринчи активлари — яловбардорлари — колхознинг дастлабки аъзолари.

Биринчи ва охирги артель Ялламада коллектив хўжалик тузиш йўлида муваффақиятли бош репетиция ролини бажарди.

Яллама меҳнаткашлари ўтган беш йилликда улкан ютуқларни қўлга киритдилар. Пахта етиштириш ҳар гектар ҳисобига 13 центнерга ошди. Беш йиллик план муддатидан бир йил илгари бажарилди. Сўнгги йилда ўнинчи беш йиллик ҳисобига «оқ олтин» топширдилар.

Ота-боболар ишини давом эттираётган ҳозирги авлод пахта ҳосилдорлигини янада ошириш, хўжаликнинг бошқа соҳаларини бундан ҳам юқори поғонага кўтариш йўлида фидокорона меҳнат қилмоқда. КПСС XXV съезди қарорларини ҳаётга татбиқ этаётган ялламаликлар коммунистик мўлкўлчиликнинг янги марраларини кўзламоқдалар Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишга муносиб ҳисса қўшаётган олтин қўлли баҳодирлар юксак чўққилар сари дадил қадам ташлаб боришяпти.

Ҳабибулла ОЛИМЖОНОВ,
Чиноз районидаги Охунбобоев номли колхоз

Суратларда: коллектив хўжаликнинг дастлабки аъзолари. Колхоз ўтмишидан лавҳалар.

Э. Миргиязов фоторепродукциялари.

ШУ КУНЛАРДА ҒЎЗА КУЛЬТИВАЦИЯСИНИ ҚАНДАЙ ЎТКАЗИШ КЕРАК?

ОБЛАСТИМИЗ пахтакорлари юбилей йилида «оқ олтин» дан улкан хирмон яратиш иштиёқида ҳормай-толмай меҳнат қилмоқдалар. Янгийўл районидаги «Коммунизм» ва «Ленинизм» Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги», Қуйи Чирчиқ районидаги «Москва», Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел», Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли, Пискент районидаги «Гулистон», Чиноз районидаги Охунбобоев номли, Бекобод районидаги Ленин номли колхозлар, шунингдек, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги», «Оққўрғон», «КПСС XXV съезди», Ойбек номли совхозларнинг миришкорлари гектаридан 40—45—50 центнердан ҳосил олиш учун мустаҳкам замин яратмоқдалар. Ана шу сингари хўжаликларнинг далаларида бўлсангиз, ҳар туп ғўза серҳосил бўлиб ўсаётганлиги, кундан-кунга кўсаклари кўпайиб, ҳосилга-ҳосил қўшаётганлигини кўриб қувонасиз. Ақл-идрок билан иш юритилиб, ғўза парвариши ўсимликнинг биологик хусусиятлари ва тупроқ шароитининг бир-бирига мувозанати тўғри мувофиқлаштирилган ҳолда жадал усулда олиб борилаётганлиги туфайли шундай яхши натижага эришилмоқда.

Уста пахтакорларимиз, бобо-деҳқонлар июль ойини ҳосил тўплаш ойи, август ойини эса ҳосилга-ҳосил қўшиш ойи, деб таърифлайдилар. Бунинг боиси нимада? Ғўза ўсимлиги табиати жиҳатидан бизнинг шароитимизда июль ойидан бошлаб август ойининг биринчи ярмигача ҳаддан ташқари тез ўсади, бу давр ғўза мева ва шох-шаббаларини энг кўп тўплайдиган давр ҳисобланади. Бу даврда ғўзанинг ўсиш ва ривожланишини тўғри идора қилиш етарли миқдорда озуқа, сув билан таъминлаш, зараркунанда, ҳашаротлардан сақлашга эришиш керак. Пайкаллар бегона ўтдан тоза бўлиши, қатор оралари юмшоқ ҳолда сақланиши шарт. Ўсимлик берилаётган сувдан мумкин қадар тўлиқ фойдаланиши лозим. Айниқса, ғўза чеканкасини ўз вақтида ва сифатли ўтказиш катта аҳамиятга эга: ортиқча шох-шаббанинг бўлиши камаяди, ҳосил тугунчалари бўлиқ кўсакларга айланади ва улар эрта пишиб етилади.

Бу ўринда шу кеча-кундузда ўтказиладиган культивациянинг аҳамияти ғоят каттадир. Шунинг учун ҳам қатор ораларига ишлов беришни ҳатто ўсишдан орқада қолган майдонларда 15—20 августгача давом эттириш зарур.

Культивация вақтида ўсимликнинг илдизига шикаст етказмаслик, тупроқдаги намни узоқ муддатгача сақлаш, бегона ўтларни йўқотиш учун нималарга эътибор бериш керак?

Илғор ва тажрибакор хўжаликлар бу борада ибратли тадбирларни амалга оширмоқдалар. Ҳамма трактор культиваторлари ва тракторларига тўсиқлар ўрнатилган. Ҳар туп ғўза авайлаб культивация қилинмоқда. Иш сифатига алоҳида эътибор беріляпти.

Областимиз хўжаликларида ғўза қатор оралари кенглиги 90 ва 60 сантиметр усулда ўстирилмоқда. Ҳар икки ҳолда ҳам ҳимоя зонаси қаторларнинг иккала ёнбошидан, яъни ўсимликдан 12—14 сантиметр қочирилиб, юмшатувчи иш органлари ўрнатилади. Бир қатор хўжаликларда трактор культиваторларини ишлатиш пайтида ҳимоя зонасининг ана шу тарзда бўлишига эришилмоқда.

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

Лекин айрим хўжаликларда эса культивация пайтида ҳимоя зонаси худди ёппасига шонага киргунча ишлатилган кенгликда яъни 7—8 сантиметр ҳимоя зонаси қолдирилиб, ишлатилмоқда. Бунинг оқибатида ён илдизларга шикаст етказилаётир. Ғўзанинг авж олишига салбий таъсир кўрсатилмоқда. Бундай майдонларга ўсимлик кўплаб меваларини ташлаб юбораётир. Ғўза умуман кечки бўлиб қолмоқда. Бундан ташқари, баъзи ҳолларда культивация пайтида культиваторларнинг четки иш органлари болт ва гайкалари ўз жойидан қўзғалиб кетади ва оқибатда ўсимликнинг ён илдизларигина эмас, ҳатто ўқ илдизлари ҳам қирқилиб кетмоқда. Ёки бўлмаса аксинча бўлаётир: ҳимоя зонасида юмшатилмайдиган қисми 20 сантиметр ва бундан ҳам ортиқ бўлиб қолаётир. Бу зонадаги нам кўплаб, фойдасиз буғланиб кетмоқда ва ер қотиб қолиши натижасида палахса-палахса ёрилади. Кейинчалик суғориш учун эгат олишда бу палахсалар кўчиб, иш сифатини бузиб юбормоқда. Бу эса ўз навбатида суғоришнинг кўнгилдагидек ўтишига ҳалақит беради ва умуман сувдан нотўғри фойдаланишга олиб келади.

Культивация чуқурлиги қандай олиб борилиши керак? Бу ҳақда область пахтакорлар советининг июль ва август ойларида ғўза парваришини ташкил этиш юзасидан берган тавсияларида қимматли фикрлар баён қилинган. Ана шу фикрларнинг айримларини кенгроқ шарҳлашни лозим топдик. Ғўзаси кенг қаторлаб ўстирилаётган майдонларда икки четки юмшатувчи ишчи орган ўтлоқ ерларда ва шунингдек бегона ўтлари кам бўлган енгил ҳамда тупроғи бўз ерларда 6—8 сантиметр бўлиши мақсадга мувофиқ ҳисобланади. Аммо баъзи серўт, оғир тупроқли ерлар, масалан, Далварзин даштининг шамол зонасидаги бўз тупроқли ерларда, шунингдек ғўзаси ортиқча ўсиб кетган майдонларда эса 8—10 сантиметргача рухсат берилади. Ғўза тор қаторлаб ўстирилаётган майдонларда ҳам культивация вақтида тупроқ мана шу чуқурликда юмшатилиши мумкин. Агарда культивация чуқурлиги бундан ортиқча қилиб юборилса, у ҳолда илдизларга шикаст етади, ўсимликнинг нормал ривожланишига путур етказилади.

Бу борада паральник иш органларидан фойдаланилади. Навбатдаги иш органлари икки четки юмшатиш чуқурлигига қараганда 3—4 сантиметр чуқурроқ юмшатилиши керак. Кенг қаторли ғўза майдонларида қатор орасининг ўртасини юмшатувчи «қалдирғоч» қанотли юмшатгич 16—18 сантиметрдан ошмаслиги тавсия этилади. Тор қаторлаб ўстирилаётган майдонларда эса юмшатувчи «ғоз панжа» 13—15 сантиметр чуқурликда бўлади. Бундан ортиқча чуқурликда юмшатиш ён илдизларининг шикастланишига олиб келади.

Лекин айрим хўжаликлар, бригадаларда сувдан кейин жуда ҳам чуқур (20—22 сантиметр чамасида) культивация ўтказилиш ҳолларига йўл қўйилмоқда. Бунинг фойдасизлигини юқорида айтиб ўтган эдик. Бунинг аксинча қатор оралари ўрталарини жуда саёз юмшатаётган агрегатлар ҳам йўқ эмас. Айрим жойларда эса иш шу даражага ҳам бориб етганки, культивация пайтида фақат ернинг юзасигина юмшатиляпти. Бунинг натижасида навбатдаги суғориш учун белгиланган чуқурликда эгат олиш мумкин бўлмай қолаётир.

Қатор оралари нима учун бундай сифатсиз ишланмоқда? Аввало ғўза суғорилгандан кейин ер етилиши билан ўз вақтида культивация қилинмаяпти, фурсат ўтказиб юборилаётир. Иккинчидан, культиваторларнинг юмшатувчи иш органлари ўтмас бўлиб қолган. Демак, культиваторларнинг иш органларини вақти-вақти билан алмаштириб туриш ёки уларни чархлаб ўткирлаштириб туриш керак бўлади.

Ғўзаси бўйчан бўлиб қолган баъзи майдонларда культивацияни юқоридагига нисбатан бироз чуқурроқ қилиб ўтказиш билан бир вақтда эгат ҳам олиб кетилиши ёки бўлмаса ер етилиши билан одатдаги культивацияни амалга ошириб, орадан 3—5 кун ўтгач такрорий культивация қилиш, бир йўла эгат олиб кетиш мақсадга мувофиқдир. Эгат қатор орасининг қоқ ўртасидан олиниши керак. Қатор ораларини ишлаш вақтида ерда кам камайиб кетмасидан олдин ўсиб чиққан бегона ўтларни илдизи билан юлиб ташлашга катта эътибор бериш керак. Кетмондан эса асосан ўқ ариқ, ёки ариқ бўйларидаги бегона ўтларни йўқотишда фойдаланишга рухсат берилади.

Культивацияни сифатли ўтказиш ва бу соҳада юқорида айтиб ўтилган камчиликларга йўл қўймаслик учун энг биринчи навбатда ишни бошлашдан олдин культиваторларни яхшилаб созлаш ва унумли ишлашига ишонч ҳосил қилиш керак. Вақти-вақти билан механизаторлар, бригадир ва мутахассислар иштирокида культивациянинг иш сифатини назорат қилиб туриш лозим.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Республика колхозлари, совхозлари, пахтазаводлари ва тайёрлов пунктларини 1977 йилги пахта ҳосилини териш ҳамда тайёрлашга ҳозирлиги тўғрисида»ги қарорида пахтакорлар олдида турган шу кунлардаги вазифалар батафсил кўрсатиб берилди. Бу вазифаларни муваффақиятли бажариш учун шу кунларда дала ишларини, айниқса культивацияни сифатли бажарилишини таъминлаш зарур. Ана шунда биз мўл-кўл пахта етиштирамиз. Зиммага олинган юксак социалистик мажбуриятни бажариш имкониятига эга бўламиз.

Н. НОРМУҲАМЕДОВ,
Тошкент қишлоқ хўжалик институти пахтачилик кафедрасининг мудири, область пахтакорлар Советининг аъзоси, доцент.

ШОНЛИ САНА

БЕЛГРАД. 26 июль. (ТАСС). Югославиядаги Босния ва Герцеговина шунингдек Ҳорватия республикаларининг халқлари ўз тарихидаги шонли санани — фашист босқинчилар ва уларнинг гумашталарига қарши қуролли қўзғолон бошланган куннинг 36 йиллигини нишонламоқдалар.

Қўзғолон бошланган биринчи кунданоқ Босния озодлик ҳаракатининг марказларидан бирига айланди. Ватанпарварлар тилларда достон бўлиб қолган Козарда, Сутьеска ва Неретва дарёларида гитлерчи босқинчиларни тор-мор келтирдилар. Босния территориясида биринчи пролетар бригадаси вужудга келтирилди. Бу бригада Югославиянинг мунтазам халқ озодлик армиясини тузиш учун асос бўлди. Ҳорватия партизанлари ҳам душманга қарши мардона жанг қилдилар.

Югославияда социалистик қурилиш йилларида бу республикаларнинг қиёфаси таниб бўлмаслик даражада ўзгарди. Қудратли индустриал база яратилди, аҳолининг моддий фаровонлиги юксалди. Ҳозирги вақтда бу республикаларнинг иқтисодий потенциали урушдан аввалдагига нисбатан неча ўн баравар кўп. Шаҳарларда янги уй-жой корпуслари қад кўтарди, мактаблар, университетлар очилди.

Югославиянинг ана шу республикаларидаги шаҳар ва қишлоқлар шонли сана шарафига байрам либосида. Ҳамма жойда йиғилиш ва митинглар, озодлик ҳаракатининг ветеранлари билан учрашувлар ва концертлар ўтказилмоқда.

ФАШИСТЛАРНИНГ ЙИҒИНЛАРИ ТАЪҚИҚЛАНСИН

ЛОНДОН, 27 июль. (ТАСС). Қишлоқ хўжалиги министри Ж. Силкин, Соғлиқни сақлаш министри Р. Мойл ва парламент депутати К. Прайс Лондон маъмурларига мурожаат қилиб, фашистларнинг «Миллий фронт» ташкилоти шаҳарнинг Луишем районида ўтказмоқчи бўлган йиғинини таъқиқлаб қўйишни талаб қилдилар. Лондоннинг бошқа бир районн — Ислингтон муниципиал кенгашига аъзо бўлган лейбористлар тантаналардан бирига мазкур фашистик ташкилот вакилларини таклиф этган шу район мэрига ишончсизлик билдиришга қарор қилдилар.

«Мэрнинг ҳаракатлари,— деб таъкидлашди улар, янги нацистларнинг бу гуруҳи фаолиятига қарши чиқаётган лейбористлар партияси принципларини жиддий равишда бузишдан иборат».

ДУНЁ ОВОЗИ
ЧЕТ ЭЛ ХАБАРЛАРИ

МИСР-ЛИВИЯ МОЖАРОСИГА ДОИР

● ТРИПОЛИ. 26 июль. (ТАСС). Бу ерда Ливия умумхалқ конгресси бош секретари М. Каддафи билан Миср ва Ливия ўртасидаги қуролли можарода воситачилик вазифасини бажараётган Жазоир президенти Ҳ. Бумиддин ўртасида бошланган музокаралар давом этмоқда. Музокаралар вақтида ўт очишни тўхтатиш хусусида битим тузиш тўғрисидаги масала муҳокама қилинмоқда.

● ҚОҲИРА. 26 июль. (ТАСС). Бу ерда Миср президенти А. Садат билан Жазоир президенти Ҳ. Бумиддин ва Фаластин озодлик ташкилоти ижроия комитетининг раиси Я. Арафат ўртасида олиб борилган музокаралар натижасида президент Садат Миср қуролли кучларига «чегара яқинидаги районларда» Ливияга қарши ҳар қандай уруш ҳаракатларини тўхтатиш тўғрисида буйруқ берди. Хабарда бу қарор Миср ҳарбий ҳаво кучларининг Ливия территориясининг ичкари томонига қилаётган ҳужумларига нисбатан жорий этилиши аниқ кўрсатилмайди.

● ДАМАШҚ, 26 июль. (ТАСС). Исроилнинг «Едиот ахронот» газетаси хабар беради: Тель-Авив дипломатия йўли билан Қоҳирага ваъда бериб Синайда Миср ва Исроил қуролли кучларини бир-биридан йироқлаштириш тўғрисида тузилган битимни бузиш учун Исроил Мисрнинг Ливия билан қуролли тўқнашувларидан «асло фойдаланиш ниятида эмаслиги»ни билдирди.

Исроил бу билан, деб ёзади газета зарурат туғилган тақдирда сира ҳам хавфсирамай, Синайдаги Миср-Исроил фронтида бўлган ўз қўшинларининг бир қисмини Ливияга қарши ғарбий фронтга юбора олишини Қоҳирага шама қилиб қўйди. Газета Исроил ҳарбий доираларининг фикрига таяниб, Исроил қўшинлари Синайдан кўчирила бошлаганлигини хабар қилади.

● ГАВАНА, 26 июль. (ТАСС). Миср-Ливия чегарасида вужудга келган вазият муносабати билан Куба Ташқи ишлар министрлиги Куба ҳукуматининг ташвишланаётганлигини Мисрга маълум қилди. Бу тўқнашув, дейилади Куба Ташқи ишлар министрлигининг баёнотида, Араб мамлакатларининг бирлигини ва блокларга қўшилмаган ҳамда ривожланиб бораётган давлатларнинг ишини жиддий хавф остида қолдиради.

● БЕЛГРАД, 26 июль. (ТАСС). Югославия ҳукумати ҳам Миср билан Ливия ўртасидаги қуролли тўқнашувлардан ташвишланаётганлигини билдирди. «Бунда гап блокларга қўшилмаган ва Югославияга дўст бўлган икки қўшни Араб мамлакатлари ўртасида рўй берган жиддий ва хатарли можаро тўғрисида боряпти».

● ЛОНДОН, 26 июль. (ТАСС). «Файнэншл таймс» газетасининг мухбири Қоҳирадан берган хабарида қуйидагиларни кўрсатиб ўтади: Мисрнинг Миср-Ливия чегарасидаги тўқнашувлар гўё Ливиянинг айби билан рўй берди деб қилаётган даъволарига қарамай «Можаро бошланишидан олдин Миср ҳужум қилишга узоқ вақт тайёргарлик кўрганлиги»ни яққол исбот этувчи далиллар бор.

● ПАРИЖ, 26 июль. (ТАСС). «Юманите» газетаси Мисрнинг Ливияга ҳужум қилиш учун кўпдан буён тайёргарлик кўриб келганлигини ва бу тайёргарликдан Исроилни хабардор қилганлигини таъкидлайди. Газета яна бундай деб ёзади: Американинг исроиллик иттифоқчилари каби Америка раҳбарлари ҳам бундан хабардор эдилар, деб фараз қилиш мумкин».

Шу муносабат билан Франциянинг «Фигаро» газетаси Ливияга қарши ҳарбий операцияга бир ой олдин тайёргарлик кўрилганлигини билдиради. Аммо Миср ҳукуматида ҳужум қилишга тарафдор бўлган ва унга қарши чиққан икки тенденция ўртасидаги кураш шу пайтгача давом этиб келди.

● НЬЮ-ЙОРК, 26 июль. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» газетаси Миср-Ливия чегарасидаги тўқнашувларни шарҳлаб, қуйидагиларни уқтириб ўтади: Миср раҳбарлиги Ливияга зарба беришни май ойига мўлжаллаган эди аммо бир нарса «ошкор бўлиб қолганлиги» сабабли ана шу ҳужум кечиктирилди.

КУБА металлургларидан бир группаси Череповец шаҳрида совет дўстлари билан ёнма-ён туриб, меҳнат қилишди. Улар бир йиллик стажировкадан сўнг Гаванадаги «Хосе Марти» металлургия заводида ишлашади. Суратда: Куба ва совет мутахассислари ўзаро суҳбатлашмоқда. С. Метелица фотоси. ТАСС фотохроникаси.

«ПИШЧЕВИК» пионерлагери Янгийўлдаги хушманзара боғ-роғ қўйнида жойлашган. Бу ерда озиқ-овқат саноати ходимлари фарзандлари мириқиб дам олмоқдалар. Суратларда: (чапдан) болалар сойлик бўйлаб походга йўл олишди. Муздек зилол сувда чўмиш қандай яхши!

Қ. Розиқов фотолари. (ЎзТАГ).

КУНИГА 500 МИНГ МАКТУБ

Олисдаги дўстингиздан хат олиб, қалбингиз қувончга тўлди. Гўё бир зум у билан суҳбатлашгандек, қулоғингизга унинг овози эшитилгандек. Лекин узоғингизни яқин қилган бу мактуб неча кишиларнинг қўлидан ўтгани ҳақида ҳеч ўйлаб кўрганмисиз?

Мактублар юзлаб, минглаб километр масофаларни босиб ўз эгаларига етиб келишида почта хизматчиларидан катта меҳнат талаб қилинади. Почта хизматининг ана шу қирраларини билиш мақсадида шаҳар почта алоқаси ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи Комил Одиловичга мурожаат қилдик:

— Шаҳримизда 4500 дан ортиқ алоқачи халқ хизматида, — дейди Одилов. — Бугунги кунда пойтахтимизда 184 алоқа бўлими ишлаб турибди. 72 та почта бўлими СССР шаҳарлараро телеграф алоқаси билан шуғулланса, 44 та почта бўлими республикамиз шаҳарлари билан мунтазам боғланмоқда. 150 дан ортиқ автотранспорт алоқачилар ишини тезлаштириб, енгиллаштириб бермоқда.

Алоқа пунктларимиз ҳар куни 5 мингта посилка ва 500 мингдан ортиқ хат қабул қилади. Ўз навбатида шунча посилка ва хатни турли манзилларга жўнатади. Алоқа бўлимлари кишилар учун жуда муҳимдир. Буни назарда тутган ҳолда партия ва ҳукуматимиз почта ишини яхшилаш соҳасида талай тадбирларни амалга оширмоқда. Жумладан, ўтган йили шаҳарнинг «Марказ-27» ва «Марказ-14» кварталларида барча қулайликларга эга янги почта бўлимлари ишга тушди. Шу кунларда эса 11-«Висотстрой» трестига қарашли 17-қурилиш бошқармаси коллективининг меҳнати билан Навоий кўчасида ҳам янги почтамт биноси қад кўтаряпти.

С. ФАХРИДДИНОВА.

БУНЁДКОР СТУДЕНТЛАР

ШУ КУНЛАРДА бағри кенг Тошкентнинг турли районларида олиб борилаётган бунёдкорлик ишларида Фридрих Энгельс номидаги Тошкент чет тиллар педагогика институти студентларини ҳам учратиш мумкин.

— Тўртта студент-қурилиш отрядига бирлашган 200 дан зиёд йигит-қизлар мактаб, болалар боғчалари, турли маъмурий-маиший биноларни барпо этишда қурувчиларга яқиндан ёрдамлашишмоқда, — дейди институт студент—қурилиш отряди штабининг бошлиғи ўртоқ Э. Зокиров, — учинчи меҳнат семестрида жами 200 минг сўмлик иш бажаришга қарор қилган студентларимиз ҳозиргача салкам 100 минг сўмлик иш бажардилар.

Мусобақада Сергелида мактаб биносини барпо этишда яқиндан қатнашаётган Асқар Алихўжаев бошчилигидаги «Интернационал» қурилиш отряди бошқаларга ўрнак бўлмоқда.

Институтнинг салкам 200 кишилик бошқа группаси эса Тошкент пассажирлар депоси коллективига кўмаклашмоқда. К. НОРМАТОВ.

ДАЛАДА ИШЛОВЧИЛАР, СИЗЛАР УЧУН!

ВРАЧ МАСЛАҲАТИ

«ИНСОН соғлиги дунёда энг қимматбаҳо бойлик бўлиб, у шахсий бойлик бўлиб қолмасдан, давлат бойлиги ҳамдир», деган эди В. И. ЛЕНИН.

Совет Иттифоқи коммунистик партиясининг XXV съездида ўртоқ Л. И. Брежнев шундай деган эди: «Совет кишисининг сиҳат ва саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик қилиш ва халқ турмушининг моддий ва маданий даражасини муттасил юксалтириш партиямизнинг олий мақсади бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади».

Республикамиз далаларида ҳозир иш қизғин пайт. Дала меҳнаткашларининг соғлиғини сақлаш, уни мустаҳкамлаш, уларни турли юқумли касалликлардан муҳофаза қилиш яшаш, меҳнат қилиш, овқатланиш шароитларига ҳамда одамларнинг санитария маданиятига боғлиқдир. Далалардаги иш шароити дала меҳнаткашларидан бир қатор гигиена қоидаларига амал қилишни тақозо этади.

Маълумки, одам танаси тери билан қопланган бўлиб, у ташқи муҳит таъсиридан сақлайди. Терида 3 миллиондан ортиқ ёғ ва тер безлари жойлашган. Бир ҳафта мобайнида шу ёғ безлари 150—200 граммгача ёғ ишлаб чиқаради ва бу ёғ терини юпқа парда каби қоплаб олади. Тер безлари эса доимий равишда тер билан организмдаги ортиқча сув, туз ва ҳар хил заҳарли моддаларни (мочевина, аммиякларни) чиқаради. Иссиқ шароитда, жисмоний меҳнат билан шуғулланган кишилар танасида тер ажралиш процесси зўрайиб, суткасига 2—5 литргача етади ва бу танани совутиб, тана температурасини нормада сақлайди.

Маълумки, юқумли касалликларнинг кўпи (тери касалликларини қўзғовчи микичак юқумли касалликлари, гижжа ва бошқалар) кишиларга қўл орқали юқади. Тирноқ остида тўпланиб қолган кир микроскоп остида кўрилганда юқумли ичак касалликларини қўзговчи микроблар борлиги аниқланган. Шунинг учун доимо қўлни уйқудан олдин ва кейин, овқатланишдан олдин, ҳожатхонадан, ишдан кейин албатта совунлаб ювиш керак.

Тирналган, ёрилган жойларда йирингли процесслар вужудга келмаслиги учун 5—10 процент йод эритмасидан суркаш керак. Терини юмшатиш учун эса махсус кремлар (масалан, спермацет 1:3 нисбати олиниб тайёрланган глицерин ва нашатир спирти қўшилмасидан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир. Бу нарсалар дала шийпонларидаги аптечкада бўлмоғи лозим. Ҳар ҳафта, кам деганда бир марта иссиқ сув билан совунлаб ҳаммомда ёки кўчма душларда ювиниш ҳам организмни мустаҳкамлашда, чиниқтиришда катта фойда беради.

Соғлиқни сақлашда, турли касалликлар олдини олишда оғиз бўшлиғи, тишларни гигиеник жиҳатдан доимо тоза тутиш ҳам алоҳида аҳамиятга эгадир. Оғиз бўшлиғида кўпинча турли микроблар бўлиб, одам чарчаганда, организмнинг мудофаа қобилияти камайганда, улар активлашиб, фақат оғиз бўшлиғида эмас, балки бутун организмда жиддий касалликларни чақириши мумкин.

Дала шароитида шамоллашдан сақланиш учун уст бош ва оёқ кийимларга алоҳида аҳамият бериш лозим, улар кенг ва қулай бўлиши керак. Тор кийим ҳаракатни қийинлаштириб, ишга халақит беради, шунинг учун иш пайтида кенг кийим кийган маъқул. Тор кўйлак, кофта, шим нафас олишни қийинлаштиради ва кишини тез чарчатади, тор ёқа бўйинни қисиб, ишдан чалғитади. Айрим аёллар пайпоқларига думалоқ резина тақадилар. Бу жуда зарарли бўлиб, қон томирларини қисиб, қон айланишини қийинлаштиради, натижада томирларида қон тўпланиб, томирлар кенгайишига олиб келади. Иссиқ кунларда ип-газламадан тикилган очиқ рангли, кенг комбинезон, енгил блузкалар кийиш ҳам мақсадга мувофиқдир.

Маълумки, узоқ вақт бош кийимсиз далада юриш, соч рангини кетказиб, синадиган қилиб қўяди. Бош терлаб, соч туша бошлайди. Айрим пайтларда терлаш натижасида соч орасида кир тўпланиб, замбуруғли касал пайдо бўлади. Шунинг учун ҳам далада ишлаш пайтида кенг соябонли, енгил шляпалар кийиш ва косинкалар ўраш маъқулдир, улар қуёшдан сақлаш билан бирга сочни кирланишдан асрайди.

Дала шийпонларидаги хоналар ҳам гигиена қоидаларига мос (озода, шамол ва ёмғирлардан сақлайдиган) бўлиши керак. Колхоз ва совхоз раҳбарлари айниқса миробларнинг дам олишига алоҳида эътибор беришлари керак. Иссиқ кунларда уларни алоҳида матодан тикилган кўчма чайлалар, термосларда чой, иссиқ овқат билан таминлаш мақсадга мувофиқдир.

Дала меҳнаткашларини ҳамма вақт тоза ичимлик сув билан таминлаш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Ичимлик сув тиниқ, рангсиз, ҳидсиз, тоза бўлиши шарт. Ифлос сув орқали қорин тифи паратифи, ич буруғ каби юқумли ичак касалликлари юқиши мумкин. Шунинг учун ҳам водопровод суви етарли бўлмаган жойларда, ер-ости (артезиан қудуқлари ва оддий қудуқ) сувларидан фойдаланиш лозим. Қудуқ бўлмаган далаларда, сувларни бетон цистерналарда сақлаш маъқул, чунки уларда сув тоза ва муздек туради. Агар тоза ичимлик сув билан таминланишнинг иложи бўлмаган тақдирда ховуз, ариқ, канал сувларини фақат қайнатиб ичиш тавсия қилинади.

Шуни қайд этиш керакки киши организмининг бир суткада сувга бўлган эҳтиёжи 2—3 литрга тенг бўлади. Қишлоқ жойларда кишининг барча гигиена қоидаларини тўла бажариш (ювиниш, чўмилиш, уйни тозалаш) учун бир кунда 60 литр сув керак бўлади. Киши организмининг бир суткада сувга бўлган эҳтиёжи унинг ишига, оби-ҳавога, организмнинг одатланишига қараб ўзгариб туради. Иссиқ ҳавода иш қобилиятини яхши сақлаб қолиш учун суюқликни тўғри истеъмол қилиш лозим. Урта Осиёнинг кўпчилик аҳолиси кўк чойини маъқул кўради. Олимларнинг текширишларича, кўк чой нерв системасини мустаҳкамлайди, туз-сув алмашинувини нормаллаштиради, мускул кучини оширади, чарчоқни чиқаради, оғиз қуришини камайтиради. Одам чанқаб турганда сувни бирданига ичмасдан, бир пас оғизда ушлаб туриб, сўнгра қўлтумлаб ичса, чанқоқ тез босилади. Тартибсиз равишда кўп сув ичиш кўп терлашга олиб келади ва юрак ҳамда буйракни нагрузкасини ошириб юборади.

Жисмоний иш пайтида энергия кўп сарф бўлади. Одам ҳаётий процесс учун зарур бўлган энергияни сифатли овқатдан олади. Илмий текширишлар шуни кўрсатадики, киши организми соғлиғини сақлаш ва уни мустаҳкамлаш учун мол ва парранда гўштлари, ўсимлик ва сабзавотлардан тайёрланган хилма-хил овқатларни истеъмол қилиб туриш лозим. Бундай овқатлар организм учун жуда фойдали ва тез ҳазм бўлади. Ҳаётда ҳар бир киши тўғри овқатланиш билан бирга албатта овқатланиш режимига итоат қилиши керак. Доимо бир вақтда овқатланиш организмни бир ритмга ўргатади, натижада, ўрганилган муддатда ошқозон безлари кўплаб шира ажратади, иштаҳа очилади, ейилган овқат яхши ҳазм бўлади.

Истеъмол қилинадиган овқатларда организм тўқималари учун зарур бўладиган оқсиллардан ўртача 100 грамм, углеводлардан 450—500 грамм, энергия учун зарур бўладиган ёғлардан эса 100 грамм бўлиши ва шунингдек ҳар хил минерал тузлар ва витаминлардан иборат бўлиши лозим. Янги узилган сабзавот ва меваларда ҳар хил витаминлар кўп бўлади.

Дала шароитида айниқса овқатдан заҳарланишнинг олдини олишга катта аҳамият бериш керак. Турмушда овқатдан заҳарланиш касаллиги заҳарли моддалар ва касал чақирувчи микроблар билан ифлосланган озиқ-овқат маҳсулотларини истеъмол қилишдан келиб чиқади. Овқат тайёрланадиган ва овқатланадиган хоналар доимо озода ва тоза бўлиши, молхона ва ҳожатхонадан маълум узоқликда жойлашган бўлиши керак. Ошхоналарда пишган ва хом масаллиқлар учун алоҳида номерланган ош тахталар тутиш керак. Ошхоналар умивальник, совун ва тоза сочиқлар билан таъминланиши керак.

Тозаликка риоя қилиш маданий кишиларнинг энг муҳим эҳтиёжидир. Озода ва тартибли хоналар, турар жойлар кишиларда яхши кайфият туғдиради, нерв системасини мустаҳкамлаб, саломатликни яхшилайди. Юқорида айтилганларга амал қилиш, дала меҳнаткашларининг сиҳат-саломатликларини мустаҳкамлайди, меҳнат унумдорлигини оширади.

М. Т. ТОҲИРОВ,
УзНИИСГПиЗ, коммунал гигиена бўлимининг мудири, медицина фанлари доктори.

Л. Э. ЭРГАШЕВА,
шу институтнинг лаборатория мудири, медицина фанлари кандидати.

ТОШКЕНТ районидаги Собир Раҳимов номли колхоз ўзининг шинам болалар боғчасига эга. Бу ерда кичкинтойларнинг тарбияланишлари учун ҳамма шарт-шароитлар муҳайё қилинган. Суратда: тарбиячи З. Абдураҳимова кичкинтойларга эртак ўқиб бермоқда.

Г. Саматова фотоси.

ЯНГИ ЭКСПОНАТЛАР

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ СССР Халқлари дўстлиги музейи ўтган бир йил ичида ранг-баранг экспонатлар комплексига эга бўлди. Бу ерда Тошкентда юз берган табиий офат билан боғлиқ турли материаллар билан бирга қардош республикалардан олинган экспонатлар ҳам тўпланган.

Байкал-Амур магистрали қурилишини акс эттирувчи фотосуратларга алоҳида экспозиция ажратилди. Унда Тинда шаҳри алоқа бўлими муҳри билан Тошкентга келган мактублар ҳам бор.

Шунингдек, Газли шаҳрини бунёд этаётган фидойиларга бағишланган бўлим ҳам тайёрланди.

СПОРТ

ПЕШҚАДАМЛАР САФИДА ЎЗГАРИШЛАР

Иккинчи давранинг дастлабки ўйинлари турнир жадвалида карвонбошилик қилаётган командаларнинг вазиятига жиддий ўзгаришлар киритди. Биз «Пахтакор» кетма-кет иккита ғалабага эришиб, ягона пешқадам бўлиб олганлигини, Минск динамочилари эса иккинчи ўринга тушиб қолганликларини хабар қилган эдик.

Ўтган куни бўлиб ўтган навбатдаги тур учрашувларида қайд этилган натижалар белорусс футболчиларини учинчи ўринга тушириб юборди. Иккинчи ўринга эса ўз майдонларида Свердловскнинг «Уралмаш» командасини 3:1 ҳисобида мағлубиятга учратган Кемеровонинг «Кузбасс» футболчилари чиқиб олдилар. Энди уларда очколар сони 28 тага етди.

Москва спартакчилари ҳам минсклик футболчиларга етиб олишди. Бу гал ўз майдонларида Кутаисининг «Торпедо» командаси устидан ғалаба қозонган (4:3) пойтахтликлар ҳозир 27 очко билан тўртинчи ўринда боришмоқда.

Пешқадамлар билан измаиз келаётган «Нистру» футболчиларининг бу гал омадлари келмади. Улар навбатдаги турни Оржоникидзе шаҳрида ўтказиб, маҳаллий спартакчиларга 0:2 ҳисобида ютқаздилар.

Қолган ўйинлар қуйидаги натижаларни берди: «Шинник» — «Колхозчи» — 2:1. «Таврия» — «Металлург» — 2:0. СКА (Р) — «Кривбасс» — 5:0. «Терек» — «Спартак» (И-Ф) — 3:0. «Звезда» — «Рубин» — 1:3.

Навбатдаги тур учрашувлари 14 августда бўлади. Бунда пахтакорчилар ўз майдонларида Ростов-Дон армиячиларини қабул қиладилар.

ЖАМИЯТ БИРИНЧИЛИГИДА

Бокуда Дзю-до бўйича «Локомотив» спорт жамияти марказий советининг биринчилиги бўлиб ўтди. Беллашувларда мамлакатимиздаги 15 та темир йўл бошқармасининг 120 дан зиёд спортчиси иштирок этди.

Бу мусобақаларда Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси вакиллари ҳам муваффақиятли қатнашдилар. Айниқса, СССР спорт мастери О. Орзиянц мутахассислар эътиборини қозонди.

86 килограммгача бўлган вазн категориясидаги беллашувларда О. Орзиянц саралаш учрашувларини жуда яхши ўтказди. У белоруссиялик В. Новиков, москвалик А. Пустовалов, Жанубий-Ғарбий темир йўл спортчиси В. Виноградовлар устидан ғалаба қилди ва ҳал қилувчи учрашувда Шимолий Кавказ вакили А. Исоқов билан куч синашди. Финалда ҳам ғалабага эришган О. Орзиянц биринчи ўринни олди ва СССР чемпионатида қатнашадиган жамият терма командасига киритилди.

Беллашувларда яна бир вакилимиз дуруст натижага эришди. Г. Каплан 71 килограммгача бўлган вазн категориясида бешинчи ўринни эгаллади. Мазкур биринчилик шу ойнинг охирида Бокунинг ўзида бўладиган СССР чемпионатига темир йўлчи дзю-дочиларнинг ўзига хос синови бўлди.

ЯНГИ КИТОБЛАР

РАИС ҲИКОЯ ҚИЛАДИ

«ПОЛИТОТДЕЛ» колхози довруғи аллақачонлар республикамиздагина эмас, балки мамлакатимизда довон ошган. Бу хўжалик меҳнатда эришаётган ютуқлари, маданияти билан ҳақли равишда фахрланса арзийди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотларидан тобора мўл ҳосил олишдаги ютуқлари ҳамда тўққизинчи беш йилликда давлатга деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари сотишдаги эришган катта ютуқлари эвазига «Политотдел» колхози Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан тақдирланган.

Яқинда Москвадаги «Колос» нашриёти босмадан чиқарган «Политотдел» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ман-Гим Григорьевич Хваннинг китобчаси хўжаликни ана шундай юксак мукофот билан тақдирлаш ҳақидаги СССР Олий Совети Президиумининг Фармони билан очилади. Машъал хўжалик раиси «Политотдел» колхози» номли бу китобчасида хўжаликнинг ярим асрлик босиб ўтган шонли йўли ҳақида, унинг ўтмиши ва бугунги порлоқ куни тўғрисида ҳикоя қилади.

Райком йўлланмаси билан иқтисодий жиҳатдан қолоқ бўлган хўжаликка ишга келган М. Хванга колхозчилар юксак ишонч билдириб, уни раис қилиб сайлашди. Ана шундан бери ишбилармон, дилкаш бу раҳбар хўжаликка бошчилик қилиб келмоқда. Фақат пахтачиликда эмас, балки қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларида ҳам муттасил юқори ҳосил олиб келаётган бу машъал хўжалик республикамизда энг етакчи ўринлардан бирида туради. «Политотдел» ленинча кооператив планнинг, миллий сиёсатимизнинг беқиёс афзалликларини намойиш этишда ёрқин бир мисолдир.

Китобча кенг ўқувчиларга мўлжалланган бўлиб, хўжалик ривожига доир жадваллар ҳамда фотосуратлар билан безатилган.

А. ШАХАНОВ,
«Политотдел» колхози сувчиси.

Реклама ва эълонлар

М. ҚОРИЕҚУБОВ НОМИДАГИ УЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ ДИРЕКЦИЯСИ
УЗБЕК АШУЛА ВА РАҚС «ШОДЛИК» ВА ВОКАЛ-ХОРЕОГРАФИК «ЛАЗГИ» АНСАМБЛЛАРИДА ИШЛАШ УЧУН
хонандалар, созандалар, раққосалар ва хор артистларига

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

АРИЗАЛАР 1977 ЙИЛ 1 АВГУСТДАН 10 АВГУСТГАЧА КАДРЛАР БУЛИМИДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.
КОНКУРС — 11—12 АВГУСТ СОАТ 10.00 ДАН УТКАЗИЛАДИ.
Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳар, Ленин районн, «Правда Востока» кўчаси, 10-уй. Телефонлар: 33-37-69, 33-67-90.
Қабул қилинганлар ётоқхона билан таъминланади.

АҲОЛИНИ ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ ВА ИНФОРМАЦИЯ БЮРОСИ

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

ГОСКОМТРУД УзССР

ТОШКЕНТ ТРАКТОР ЗАВОДИГА:
слесарь-асбобсозлар, слесарь-йиғувчилар, асбоб-ускуналар ремонти бўйича слесарлар, токарлар, фрезерчилар, пресловчилар, газ пайвандчилар, кранчилар, чархловчилар, силлиқловчилар, электр пайвандчилар
КЕРАК
Елғизлар ётоқхона билан таъминланади.

ТОШКЕНТ ЭКСКАВАТОР-РЕМОНТ ТАЖРИБА-МЕХАНИКА ЗАВОДИГА
токарлар
КЕРАК
Елғизлар ётоқхона билан таъминланади.

ОКТЯБРЬ РЕВОЛЮЦИЯСИ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ТЕПЛОВОЗ-ВАГОН РЕМОНТИ ЗАВОДИГА:
асбоб-ускуналар ремонти бўйича слесарлар, электрчилар, дурадгорлар, кранчилар, электр пайвандчилар, қолипловчилар, газ пайвандчилар, бўёқчилар, фрезерчилар, токарлар
КЕРАК

В. П. ЧКАЛОВ НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИГА
фрезерчилар, токарлар, слесарлар, парчинловчилар, турли касбдаги қурувчилар
КЕРАК
Елғизлар этоқхона билан таъминланади.
Қуйидаги адресга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳар, Пролетар кўчаси, 4-уй, 3-подъезд, 5-хона — ишга жойлаштириш бўйича марказий ва район пунктлари.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИНИНГ
МЕҲНАТ БУЙИЧА БУЛИМИ
«МЕТАЛЛУРГМОНТАЖ» БЕКОБОД БОШҚАРМАСИГА ВА 16-«БЕКАБАДМЕТАЛЛУРГСТРОЙ» ТРЕСТИГА
электр пайвандчи, монтажчи, арматурачи, дурадгор, сувоқчи-бўёқчи, ғишт терувчи мутахассисликларига эга бўлган ёлғиз эркаклар ва хотин-қизларни

ИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

БОШҚА ШАҲАРЛАРДАН КЕЛГАНЛАРГА ЕТОҚХОНАДАН ЖОЙ БЕРИЛАДИ.
Мурожаат учун адрес: область шаҳарлари ва районларида аҳолини ишга жойлаштириш ва информация бюроси вакилларига; Тошкент шаҳрида, Привокзальная кўчаси, 30-уй, Тошкент область ижроия комитетининг меҳнат бўйича бўлими. Телефонлар: 33-81-21; 33-84-84.

Телевидение

МАРКАЗИЙ ТЕЛЕВИДЕНИЕНИНГ «ВОСТОК» ПРОГРАММАСИ

10.00 — Янгиликлар. 10.10 — Гимнастика. 10.30 — «Ғарийб кулгили ҳодиса (бадиий фильм, 1, 2-серия). 15.00 — Ҳужжатли фильм. 15.55 — Рус тили. 16.40 — Шахмат мактаби. 17.10 — «Кекса устанинг васияти» (бадиий фильм, 4-серия). 18.15—Қувноқ стартлар. 19.00—Янгиликлар. 19.15 — Мультфильмлар. 19.40 — Совет қўшиқлари антологияси. 20.25 — Советлар ва ҳаёт. 20.45 — «Жала» (бадиий фильм). 22.00 — «Вақт». 22.30 — Ҳужжатли экран. 23.55 — Георг Отс ва оперетта (музикали фильм премьераси). 00.25 — Янгиликлар.

УЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ

11.30 — Ҳужжатли фильм. 11.40 — Улуғ Октябрнинг 60 йиллигига. 12.10 — «Камолот сари». 13.10 — «Ўғил бола гап» (бадиий фильм). 18.30— «Ёшлик». 19.00 — Бернора Қориева рақсга тушади. 19.15 — Сиҳат-саломатлик. 19.45 — Ахборот. 20.00 — Дўстлик экрани. 21.00 — Ахборот. 21.20 — Т. Жалилов номли халқ чолғу асбоблари оркестри ижро этади. 22.00 — «Вақт» (Москва). 22.30 — Ўзбекистон чорвадори. 22.50 — «Қалб амри билан» (бадиий фильм).

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.05—Болалар учун фильм. 19.15 — «Самарадаги ташвишли тунлар» (бадиий фильм, 2-серия). 20.00 — Фильм-концерт. 20.30 — Янгиликлар. 20.50 — Ишчи-фахрли ном. 21.05 — Реклама. 21.20 — «Пиковая дама» (бадиий ўқиш).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА
САНЪАТ САРОЙИ — **Она** (кундуз ва кечқурун).
Қўзиқоринхўр одам — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «ҚОЗОҒИСТОН», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).
Зангори осмон остида — «ДРУЖБА» (21.00).
Интиқом куни — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).
Кўзгу — «КЎКЧА», «НУКУС» (кундуз ва кечқурун).
Атиги бир тун — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).
Солдат Иван Бровкин; Солдат Иван Бровкин қўриқда — О. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Тошкент область соғлиқни сақлаш бўлими коллективи область соғлиқни сақлаш бўлими мудирининг собиқ ўринбосари

Ҳалим Қаюмович ҚАЮМОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Тошкент область партия комитетининг аппарати коллективи область партия комитетининг инструктори М. Ф. Юнусовга отаси, 1938 йилдан буён КПСС аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, республика миқёсидаги шахсий пенсионер

Файзулла ЮНУСОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»). Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и областного Совета депутатов трудящихся

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, ГСП, Тошкент, ЛЕНИН проспекти, 41 * ТЕЛЕФОНЛАР Коммутатор — 330249 дан 330258 гача. Эълонлар — 338142.

Р. 02480. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. Г. 1671.